

POLITIŠKOS ŽINIOS.

MASKOLIJA.

Su tais, kurie nieko blogo šiame kartu negali padaryti, nors jie seniau ir buvo pavojingiausi priešais, galima ir mandagiai pasielgti. Kam gi pyktiesi ir erzintiesi be naudos su apsilpnėjusiais priešais! To principo prisilaiko pabėmusi valdžia ir savo rankas Turkijoje jaunųjų turkų partija su savo buvusiu svarbiausiu priešu — Maskolija.

Po Krimo karui, kada prancūzai ir anglonai, gelbėdami Turkiją, sumusė čia armiją, išgriovė tvirtiausią Maskolijos tvirtovę Sebastopolį, dėl ko net caras Mikalojus I sau galą pasidarė. Paryžiaus traktato tapo uždrausta Maskolijai ant Juodųjų jurių turėti kariškius laivus. Traktatą tą vienok maskoliai sulaužė laike karu prancūzų su vokiečiais, nes tasyk viena Anglija neįsteigė Maskolijai pasipriešinti, o Turkija prieš jos galybę drėbėjo. Po 1871 m. Maskolija sutvėrė Juodųjų jurių laivyną, bet liko dar dalis Paryžiaus traktato, kurs uždraudė per Dardanelių siaurumą plaukti kariškiams laivams į Juodąsias jūras ir iš jų išplaukti. Sergėti Dardanelių palikta Turkijai, kurios valdona galejo leisti per tą siaurumą kariškius laivus. Dėl to uždraudimo karas su Japonija Maskolija negalėjo slysti sau Juodųjų jurių kariškojo laivyno, nes jo Turkija ne leido, ir Maskolija, mušama japonų, bijojo erzintis su Turkija, už kurią tasyk būtų ir susiriusi su Japonija Anglija užstoju. Tokiu būdu geriausia, jei caro kariškiai laivai turėjo likti namie.

Bet laike karo Maskolijos su Turkija tas uždraudimas ne sulaukė Prancūzijos ir Anglijos nuo atsiumto savo kariškių laivų, kurie tasyk sulaukė maskolius prieš Konstantinopolio sieną, ne leido jų miestą. Laike karo Turkija ne reikalavo paistyti mat Maskolijos, todėl ji neįspriešino perplaukimui prancūziškųjų ir angliskųjų laivų per Dardanelių siaurumą. Paalinta karo Maskolija ne drosy tasyk ne protestuoti prieš pasielgimą anglonų ir prancūzų; jų kariškiai laivai tasyk žymiai sumažino caro Aleksandro II godumą.

Dabar Turkijos randas sutiko iš leisti per Dardanelius du maskolius Juodųjų jurių laivyno kariškių laivų lydi čia jo kelionėse Italijon. Mat nors Maskolijos kariškiai laivynas karuose niekada nelošė pats vienas svarbios roles, bet ir ta menka jo garbė buvo po Čusima. Dabar ne Turkija nesibijo caro laivyno, todėl noriai leidžia caro kariškius laivus per Dardanelius. Tokiam Turkijos mandagumui dabar nieks nepriešina, nes su tais laivais šiandien caras nieko blogo negali padaryti, jei gal ka blogo padaryti vien greikiškiems arba itališkiems žvejams, atsižymėti panašiuose mušiose kaip atsižymėjo admiralas Rozdestvensky, Anglijos pakrantėse paskandinęs kelis angliskų žvejų laivelius.

Cafas keliauja Italijon, bet ir ten gal didesnė gyventojų dalis negėdžia jo atsilankymo. Parlamente darbininkų atstovai, teip kaip Anglijoj ir Prancūzijoje, protestavo prieš caro priėmimą. Tikro prielankumo jis, turbūt, neras šiandien nė jokiame civilizotuose kraštuose, nes jo rankos suteptos krauju ločių ukėse, gero per visą savo viespatavimą laiką jis niekam nepadarė, parengtoms kartuvėms pažemino garbę visų Europos viespatysčių.

Cholera Peterburge pradeda mažintis: peritos seredos dieną buvo jau tik 24 nauji apsirgimai, o 14 mirčių. Bet užtai epidemija jau persikėlė į provincijos miestus ir kaimus. Mieste Vologdoj, turinčiame vos 50000 gyventojų, buvo tą pačią dieną 46 nauji apsirgimai ir 23 mirty; Perme buvo 11 apsirgimų ir 3 mirty. Cholera apsirėskė jau Poltavos ir Saratavo gubernijose buvo keli ap-

sirgimai ir Vilniaus gubernijoje. Aisku, kad liga išsiplatino iš Peterburgo, kur, matyt, apie užkirtimą keliu mažai tesirupinta valdžios, kuri besirūpindama palaikymu kartuvėms, neturi noro nė laiko saugoti žmonių nuo ligų: juk ligos daro tą patį ką ir kartuvės. — mažina gyventojų skaitlių, ko, matyt, caro randas ir geidžia.

23 d. rugpiučio išdegė didesnė dalis miesto Kremenčugo, Poltavos gubernijoje. Tūkstančiai šeimynų neteko turtų ir pastogės. Nuo ko užgimė gaisrai, tikrai dar nežinia. Pirmiausiai užsidegė lentų piovoklos.

PRANCUZIJA.

Orlaiviai ateinančių laikų karuose be abejonės loš didelę rolę, bent teip mano specialistai. Tas ir su prantama: kaip pagerintos mašinos dirbtuvėse užstoja daugelio darbininkų rankas, teip ir pagerintų karo pabuklės užduodoja kareivius. Ne tiek kareivių skaitlius sveria mušiuose, kiek sumanumas vadovų ir ginklų gerumas. Juk šimtas gerai apginkluotų Europos kareivių atmuša lengvai tūkstančių prastai apginkluotų laukinių užpuolimus, paguldo tokių šimtus, žudydami vos kelis iš savo tarpo. Todėl tai civilizotos tautos dabar ir subruodo gerinti ginklus, atsigynimo ir užpuolimo pabukles. Kaip iki šiol, Prancūzija vis pradžioje padaro, o paskui ir kitos tautos to paties griebiasi. Povandieniniai torpediniai laivai pirmiausiai atsirado Prancūzijoje, o dabar juos turi tiek visos civilizotos tautos savo laivynuose.

Ir pirmutiniai orlaiviai prancūzų išrasti, prancūzo Renardo išrastas pirmutinis prieš vėją palekiantis. Ant tos dirvos ir dabar dar prancūzai neapsileidžia kitų tautų išradėjams. Nors šiandien jau veik visų tautų kariūmenės turi prieš vėją palekiančius orlaivius, bet prancūzai turi jų daugiausiai ir tai visokių sistemų — su balionais ir be balionų. Prancūzai pirmutiniai parengė mieste Rheims prieš vėją palekiančių orlaivių lenktynes, kuriose dalyvauja daugiausiai prancūziškų orlaivių, o daugumas jų yra be baliono. Katrie pasirodys geresniais, tinkamesniais karo tikslams, tą parodys tik specialiosios mėginimai. Lenktynėms prisižūrėti suvažiavo daugybė prancūziškos kariūmenės oficerų, nors jos ne kariškių valdžių parengtos. Kaip iki šiol, lenktynėse orlaivių be baliono geriausiai sekasi prancūziškiems išradėjams, sekasi gerai ir amerikoniui Curtiss. Kaip iki šiol, armijos kitų kraštų turi tik orlaivius su balionais, Vokietija tokius turi trejų išradėjų; bet ty orlaivių balionai dideli, nors jie ir labai augstai gali oran pasikelti, bet j dideli balionai iš specialiskų kanuolių lengviau patalpyti negu į mažą. Orlaiviai be baliono daug mažesni, bet užtai jie nepaklia teip augstai kaip turinti balionus. Katrie pasirodys tinkamesniais, dar nežinia, bet tiek žinia, kad ateinančiuose mušiuose kareiviai mušis ne tik ant žemės, minose po žeme, ant vandens, po vandeniu, bet ir ore.

MOROKKO.

Padėjimas išspanijonų Morokko sultanate, nors jiems atsiųstas patiprinimas, visgi negeriausias. Išspanijonų vadovas, jenerolas Marina tapo pašautas, jo vietą užėmė jenerolas Real. Jis bandė su visomis savo pajiegoms traukti prieš maurus, bet pasirodė, kad maurų stovyklos teip gerai parinktos, kad iš prysakio jų paimti negalima, o apėjimui stovyklės ir užpuolimui iš užpakalio jenerolas Real per mažai turi kareivių. Jis sumanė užpulti iš prysakio, bet tam tikslui reiks kasti nuo jurių kanalai, kuriais galima bus valtyse kanuolės atgabenti, iškasimas tokių kanalų užims porą asvnačių. Jenerolas Real pareikalavo atsiųsti jam dar daugiau kareivių, nors išspanijos išsiuntė Afrikon jau 40000 kareivių.

Tuom tarpu iš kanuolių išspanijonai bombarduoja maurų stovyklas, bet, kaip matyt, be didelių pasekmių, nes kanuolių šūviai nuolatyn ne nuvijo maurų, o kad kalnas status, ant viršaus prie maures negalima prisigriebti. Manoma buvo, kad atkaktę į Tangerą maurų pasiuntiniai užmėgs su išpaniškų ambasadorių tarybas, bet jie nieko panašaus nepadarė. Morokko sultanas, teisybė, liepė maurams susilaikyti nuo mušių, bet maurai prisakymo sultano neklausė.

SVEDIJA.

Streikas darbininkų Švedijoje artinasi prie galo. Rodosi šiom kartu streikas darbininkams nepasisekė. Tęsti toliau jį kalbina tik socialistų vadovai, sanariai nesocialistų darbininkų organizacijų palengva grįžta darban. Apškrita skaudžiausiai darbininkų ant tarpujančių ant gelžkelių, kurie rodo išreiškė simpatiją streikeriams, bet pats atsisakė prie jo prisidėti. Jeito streikas nepasisekt, tai gal ne be kaltės bus ir jį be atsakancio sutarimo surengė darbininkų vadovai, kurie ne apskaitė priderančiai, kaip ilgai bus galima streiką išlaikyti. Dirva vienok streikams Švedijoje nuo seniai sanlygy prirengta, nes mažai yra tokių kraštų Europoj, kur kova darbo su kapitalu būtų teip aštri kaip Švedijoje. Tik mat kapitalistai gal li ilgiau išlaikyti, kadangi juos labiau paremia ir krašto valdžia ir išteklis jų kur kas didesnis, jie tvirtiau susiorganizavę.

KRETA.

Nesutikimai Turkijos su Kretos valdžios ir Grekija dėl išplėtimo greikiškos vėliavos, rodosi, bent šiom kartu išdilo. Teisybė, kreikičiai, nemus jurininkams kareikių laivų Prancūzijos, Anglijos Italijos ir Maskolijos greikiškas vėliavos, jas vėl iš naujo išplėkė. Bet kada laivų kapitoniai Kretos valdžią pagadino tokio pasielgimo pasekmėms, ji pasidėjo klausyti kapitonų ir pati vėliavos nuėmė. Pasidėjus Grekijai nesikišti į Kretos reikalus ir Turkija išreiškė pasigalinimą tokiu Grekijos atsilankymu. Tokiu būdu išnyko ir nesutikimai Grekijos su Turkija, iš kurių be mažo ne kilo karas. Dabar ant Balkanų pussalio prasivaistė dangus.

PERSIJA.

Iš Persijos pasitraukė jau maskoliskų kazokų viršininkas, numesto nuo sosto šacho paskirtas Teherano gubernatorių, Lachov. Jis sugrįžo Maskolijon. Persijos randas atstatė nuo vietos ir jaunųjų šacho mokytoją, maskolijų jenerolą Smirnovą. Šacho mokytoju likosi paskirtas persiškas teisi žinovas, išauklėtas Europoj, Hodjaseh. Tas rodo, kad Persijoje, bent prie šacho puola maskoliskų įtekėmė.

AUSTRALIJA.

Australijos valdžios nutarė, su parlamento pritarimu įsteigti naują valdžios skyrių visoj šitoj angliškaj kolonijoj, kurios pareiga bus reguliuoti darbininkų algas. Užgimus nesutikimams, lygiai darbininkai, kaip ir darbdaviai algų klausime turės kreiptiesi į šią valdžios skyrių. Bus teipgi įtaisyti apeliacijos teismai, į kuriuos teip darbdaviai, kaip ir darbininkai galės apeliuoti prieš mineto valdžios skyriaus nusprendimą.

IS LIETUVOS.

IS VILNIAUS.

Vilniaus pradinį mokyklų valdžia nenorinti išduoti kai kuriems baigusiems mokyklas vaikams liudijimų tiek todėl, kad juos tėvai, patys pereidami iš stačiatikių į kariatikus, užrašė katalikais. Skaudžiausiai kreipėsi prie gubernatoriaus, o šis į stačiatikių konsistoriją (stačiatikių vyskupijos valdybą). Stačiatikių konsistorija atsakiusi, kad vaikų reikią skaityti stačiatikiškai. Ar jie jau užmiršo caro duotąją liudybę? Vyriausybė, mat, gali leisti, o liaudies mokyklų viršininkai elgia-

si savotiškai. Nusikraustieji vaikai ketina skysties dar toliau.

Pereitą sanvaitę kasant Kijevo gatvę, prie Orenburgo gatvės rasta daug žmonių kaušų ir kaukių. Rasta taip pat ir arklių kaulai. Kaulai rasta dviejose kruvelėse. Nei ginklų nei rubų nerasta. Atrostieji kaulai buvo per pusantro aršino gilumo užkasti. Ligsiol iškasta apie 400 kaušų. Spėjama, kad pirm 200—300 metų buvo čia koks nors didelis mušis.

IS RUDOMINOS, Vilniaus apskr.

Liepos 20 d. pražuvo Biegunių vienasėdžio ukininkas D. Rancevas. Pradėta įieškoti ir R. lavonas atrastas rugiuose paslėptas. Pasirodė, kad liepos 19 d. užmūšė jį to paties vienasėdžio gyventojas M. Malinovskis. Užmūšėjas nebėgo ir ligsiol dar nesurastas. Už ką užmūšė Malinovskis Rancevą — nežinoma.

IS SIRVINTOS, Vilniaus apskr.

Šiomis dienomis Veiveriškių vienasėdįje užsidegė ukininko Jono Kanapienio grįčia, kurioje sudegė ir 7 metų Kanapienio sunus, kurs miegojo ant krosnies.

IS KAUNO.

Čion buvo neseniai byla vieno policisto iš Kauno ir dviejų žydų. Vienas juodu šnipas, o kitas sulyg šito šnipio įsakymo padirbęs bomba, kurią šitas norėjo pamesti į vieno darbininko butą, kad jį įkūšų į policijos nagus. Žydai prieiti, nuėmus jurininkams kareikių laivų Prancūzijos, Anglijos Italijos ir Maskolijos greikiškas vėliavos, jas vėl iš naujo išplėkė. Bet kada laivų kapitoniai Kretos valdžią pagadino tokio pasielgimo pasekmėms, ji pasidėjo klausyti kapitonų ir pati vėliavos nuėmė. Pasidėjus Grekijai nesikišti į Kretos reikalus ir Turkija išreiškė pasigalinimą tokiu Grekijos atsilankymu. Tokiu būdu išnyko ir nesutikimai Grekijos su Turkija, iš kurių be mažo ne kilo karas. Dabar ant Balkanų pussalio prasivaistė dangus.

IS SEINŲ.

Liepos 28 dieną miške, arti Seinų esančiame, rasta Jono Simanavio lavonas. Nelaimingasis — Suvalkių apskrčio ukininkas. Jis ejęs Lazdijuosna jomarkan. Nuzudytas lazdos smūgiu per galvą. Piktarys nežinomas. — Tūs čias pinigų krepiukas ir be batų ir drabužių lavonas liudija, kad tai paprasto plėšiko darbas.

IS PANEVŽELIO, Kauno apskr.

Mūsų krašte prasiplatino įvairių laiškių su maldomis. Juose liepiama kiekvienam, kurs ta laiškią gavo, pačiam perskaityti, o paskui stengties, kad jį perskaitytų dar 10 žmonių. Jeigu to neįspildytų, tai kristų esą nelaimės ne tik ant jų pačių, bet ir ant artimųjų giminių. Tikimės, kad kunigai sužinoję, jog jų parapijonas dar tebetiki niekam, paaiškęs per pamokslą ir išnaikys panašius laiškelius.

IS RAGUVOS, Ukmergės apskr.

Liepos 11 d., bedirbant lauke Jačionų sodžiaus ukininkui Jasevičiui su sunum, užėjo perkunija. Jiedu pasislėpė nuo lytaus po medžiais. Tuo tarpu trenkė perkunas ir užmūšė Jasevičiaus sunų, apie 14 metų vaikį. Buvo dar užkasę jį žemėn, bet neatsigavino.

IS KARTINOS, Telsių ap.

Liepos 7 dieną Kulupėnų našė Barb. Jurkienė virė pusryčius. Tuomet užėjo debesys. Griauštinė trenkė kampan: užmūšė Jurkienę ir pirkti uždegė. Pirkties tik stogas sudegė, nes kaimynai susibėgė apgynė. Kulupeniškis.

IS DIDŽIOSIOS PANEMUNĖS, Ežerėnų apskr.

Iš Didžiosios Panemunės klebono, kun. Senkausio, namų, jam kaszin-kur išvažiavus, nežinoma vagis naktį pavogė 14 tūkstančių rubų, užstatomaisiais žemės banko

Kalbėjo suprantamai, lietuviškai. Lietuvos Zolynėlis. ("Saltinis").

IS SIESIKŲ, Ukmergės apskr.

Šmet pas mus rugiai puikūs; vasarojas vidutinis; linų yra taip gi gana gerų. Daržai vietomis geri, vietomis blogi. Soduose vaisių susilaukti tikimasi. Obuolių yra vidutiniai, slyvų labai daug, vyšnių taip gi derėta; viskas tik dar žalia. Ant. Gudzevičius. ("Saltinis").

IS LELIUNŲ, Ukmergės apskr.

Leliunai iš seno atsižymėjo savo girtuoklyste ir tamsumu. Besidarbuojant juose kun. Masačiui pirmoji lėliunių tarpe jau nyksta. Valdžia matydama, kad nepasimoka monopolis, kuris čionai gyvavo kelerius metus ir verdaus pusėtinai, nutarė jį uždaryti. Berželio 29 d. per Sv. Petro atliadus jau paskutinį sykį šinkavo degtinę. Atsisveikindami su baltake girtuokliškai įsijrę vilko degtinės butelius ir, vienas kitą kurstydami, gerokai jos ištraukė. Mat paskutinį kartą, girdi, reikią atsisveikinti su savo mylimu draugu-degtine. Pavakariop buvo matyt ir gerai įkausiusi, bet vis nebetiek, kaip budavo kitais metais per Petrą. Dar vienas atsitikimas čionai stebina žmones, t. y., kad panaikinti Leliunuose monopolį padėjo miestelio žydėliai. Jie atkalbinėjo žmones, kad nebetų monopolis ir kad jį uždarytų. Šito tą niekur nešti, nes degtinė, slapsti šinkai jį pirmas pelnas mažuose miesteliuose. Užtai nevienas, išgirdęs, kad žydėliai padėjo pasinauti monopolį nusistebė. Mat dalykas tas. Žydėliai matė, kad ar anksčiau ar vėliau monopolis turės žlugti ir, antra čionas, jam gyvuojant jie negali pabranginti degtinės slaptuose šinkuose. Išnykus monopolijai jie plantūs iš Utenos bei Ukmergės patį gabens degtinę ir pėjis jai kainą dėsi, nes visame mieste tos smarvės negaus. O girtuoklių dar kolkas jiems užteks, kad gerai pasipienis iš jų. Velnog yra vilts, kad neilgai jie pelnys savo šinkuose. Ligsiol smarvės kovojos su girtuokliavimu savo parapijoj, nepaliaus ir toliau tai daręs kun. Masaitis. Tik reiktai tai darant štai ko neužmiršti: turėtų parapijonis išrinkti iš savo tarpo tvirtą dvasioje blaivininkų komitetą, kuris aiklai veiktų, kad niekur jų parapijoj nebūtų girtuokliavimo; o dar geriau, padarytų, kad parapijonis visaf uždrautų pardavinėti degtinę ir abelnai svaiginančius gėralus savo parapijos ribose. O kas svarbiausia, reiktų pasirūpinti apšvietimo reikaty dar 10 žmonių. Jeigu to neįspildytų, tai kristų esą nelaimės ne tik ant jų pačių, bet ir ant artimųjų giminių. Tikimės, kad kunigai sužinoję, jog jų parapijonas dar tebetiki niekam, paaiškęs per pamokslą ir išnaikys panašius laiškelius.

IS SARMACINŲ, Pakėrių valsč.

Naktį, iš 19 į 20 liepos dieną per vestuves pas A. Vosylių nušauta Visgirių sodžiaus ukininkaitis Jonas Visgirdukas.

IS KYBARTŲ, Suvalkių gub.

Neseniai buvo kratos pas Raudondvario Punišką ir Svotelį su Butkam Kybartuose. Visur kaip ir nieko nerasta. Už kelių dienų suka tyrinėjiman Punišką ir Svotelį. Klausinėjo jų, ar neitų "Kovos", kuri, girdi, esanti draudžiama. Kaip pasėkmė kratos pas J. Vabalą Daugėlaicius — uždėta priežiūra ant studento A. Vabalo. Žandarų viršininkas surašęs protokolą išsiuntė prokurorui. Liepos 14 d. sugrįžo iš Kalvarijos Mickevičius, kurį iš Vilkauskio siuntė Kalvarijon etapu vien tuo tikslu, kad atsiimtų popierą. Be jokios kaltės išsėdėjo du mėnesiai. Uždėta taip pat priežiūra ant Prapuoliano ir dar ant kelių vaikų už tai, kad dainavę uždraustas dainas. Kybartietis. ("Lietuvos Žinios").

IS SKRIAUDŽIŲ, Marijampolės apskr.

Seniai jau girdėti apie Skriaudžių jaunuomenės istvirkimą, bet nuo laisvės metų ir dugnas iškrito. Pernai Kampinių kaime per vestuves šaudė Skriaudžių "vyrai" su Veiverių "vyrais"! Šmet per Devintinę jau pradėjo šaudytis pas patį šventorių. Po Devintinių tą sekmdienį panašūs istvirkėliai nužudė našlę Krušinskienę. Štai ir naują jaunuomenės istvirkimo auka. Greta Kliniškes ir Kampinių yra Patašinės kaimas. Keturi to kaimo vaikėzai istvirkėliai užpuolė to paties kaimo savo draugą K. Brundzuką ir taip sumusė, kad nelaimingas po dviejų dienų atsiskyrė su šiuo pasauliu.

IS RAGUVOS, Ukmergės apskr.

Liepos 11 d., bedirbant lauke Jačionų sodžiaus ukininkui Jasevičiui su sunum, užėjo perkunija. Jiedu pasislėpė nuo lytaus po medžiais. Tuo tarpu trenkė perkunas ir užmūšė Jasevičiaus sunų, apie 14 metų vaikį. Buvo dar užkasę jį žemėn, bet neatsigavino.

IS KARTINOS, Telsių ap.

Liepos 7 dieną Kulupėnų našė Barb. Jurkienė virė pusryčius. Tuomet užėjo debesys. Griauštinė trenkė kampan: užmūšė Jurkienę ir pirkti uždegė. Pirkties tik stogas sudegė, nes kaimynai susibėgė apgynė. Kulupeniškis.

IS DIDŽIOSIOS PANEMUNĖS, Ežerėnų apskr.

Iš Didžiosios Panemunės klebono, kun. Senkausio, namų, jam kaszin-kur išvažiavus, nežinoma vagis naktį pavogė 14 tūkstančių rubų, užstatomaisiais žemės banko

bilietais ir 1000 rub. pinigais, Tarp pavogtųjų pinigų 600 rub. buvę bažnyčios pinigų. Vagis nesugauti. ("V-tis").

IS MAŽEIKIŲ, Balandžio mėnesyje Mažeikių stotyje žandarai sulaukė be pasporto jaunikaitį, kurs pasisakė esąs Petras Nomeika. Iškūrė, rado prie jo brauninę, laivakortę, 56 rub. pinigų ir kaszin-kokį adresą iš Tukumo. Vaikiną suėmė ir nugabeno į Tukumo kalėjimą, kame ir išlaikė iki berželio 24 dienos, kada jį išėmė ant savo atsakymo iki teismo tulas Nomeiką, kurs pristatė dokumentus, turįs Rygoje namus ro tūkstančių rub. verticos. Išleisdami vaikiną, nepagrąžino jam nei vieno paimto iš jo daikto. Ir tik dabar tepamatė, kad laivakortė išrašyta Aleksandrui Mackevičiui, kurio jau seniai policija įieškojo, suminti. Gi Rygoje jokio namų savininko Nomeikos nėsą; taigi anų dokumentų buta netikrų. Dabar policija suskato įieškoti abiejų. Vincentas. ("R. Garsas").

IS SARMACINŲ, Pakėrių valsč.

Naktį, iš 19 į 20 liepos dieną per vestuves pas A. Vosylių nušauta Visgirių sodžiaus ukininkaitis Jonas Visgirdukas. Štai kaip buvo. Naktį susirinko daug iš apielinkės nekvestučių. Kaszin kas nupiovė veselininkų pakinklių viržį. Tris veselininkai užsiupolė ant einančių namo, tarp kurių buvo ir J. V. Po keleto žodžių vienas veselininkų paleidžia iš brauningo į anuos tris šuvis, ir staiga krinta vienas negyvas, t. y. J. V. Iš kaltininkų du suminti. Tikitai Lietuvoje yra tokia netvarka. Negirdėtas kitur daiktas, kad neprasytas žmogus išdrįstų į vestuves nueiti. Naikinkime ir mes tą biauų paprotį — neprasytus svečius išprašykime laukan. Juozulis. ("Saltinis").

IS SKRIAUDŽIŲ, Marijampolės apskr.

Seniai jau girdėti apie Skriaudžių jaunuomenės istvirkimą, bet nuo laisvės metų ir dugnas iškrito. Pernai Kampinių kaime per vestuves šaudė Skriaudžių "vyrai" su Veiverių "vyrais"! Šmet per Devintinę jau pradėjo šaudytis pas patį šventorių. Po Devintinių tą sekmdienį panašūs istvirkėliai nužudė našlę Krušinskienę. Štai ir naują jaunuomenės istvirkimo auka. Greta Kliniškes ir Kampinių yra Patašinės kaimas. Keturi to kaimo vaikėzai istvirkėliai užpuolė to paties kaimo savo draugą K. Brundzuką ir taip sumusė, kad nelaimingas po dviejų dienų atsiskyrė su šiuo pasauliu.

IS ROSTOVO Prie dono.

Cia lietuvių yra nemažs skaičius. Bažnyčia mura, graži. Kaip buvo kun. Dalungauskas, lietuvis, tai pamokslai budavo sakomi vieną nedėdienį lenkų, kitą — lietuvių kalba. Kaip tikitai tuo kunigo netekom, viskas afsimainė, ir dabar bažnyčioje savo prigimtą kalba mes, lietuviai, nieko nebe girdžiame; viskas atliekama lenkų kalba. Lietuviai buvo prašę dvasiškos vyresnybės, kad paskirtų čia kunigą mokantį lietuviškai. Pagalios prašę, kad nors retkarčiais atvažiuotų kunigas lietuvis jį išpažinties išklaustyti. Vienok tie lietuvių prašymai pasilieka balsu sankiančiu tyruose. Nunai čia kunigas Stanga, vokiety. Darbštus vyras, Vienais metais istaisė atnaujinio bažnyčią, įvedė joje elektros šviesą ir k. Prie bažnyčios yra prieinama mokykla. Mokytojos dvi. Abidvi lenkės. Pertai viskas mokykloje išguldoma lenkiškai. Reiktų, man rodos, lietuviams pasistengti, kad mokykloje jų vaikai nors kiek būtų mokinami lietuviškai. Taigpi prie bažnyčios yra knygynėlis, bet musų jaunimas nekaip jį lanko: brangesni jiems susirinkimai, iš kurių pargrįžta kaip su dvasiškomis, taip ir su kuniškomis nelaimėmis. Dabartės čia manoma statyti naują bažnyčią. Leidimas jau gautas, ir aukos tam tikslui renkamos. Fr. Nakutis. ("Saltinis").

IS LATVIJOS IR IGAUNIJOS

Kuršėje dabar esą gyventojų iš viso 723 tūkstančiai. Mistuose

grį: Liepojuje — 83,500; Mintau-
joje — 38,400; Tukumė — 8,400;
Bauskėje — 6,900 ir Jakobstabe —
6,700.

Augstus mokslus išėjusiųjų la-
jų draugija įsikūrė liepos 7 d.
Rygoje. Šitos draugijos tikslas
— vienijimas augstus mokslus iš-
ėjusiųjų visur išsilaukusių tautiečių
ir savitarpinės pagalbos su-
teikimas.

Paskutiniuoju laiku igauniai
pradeda liautis leide vaikus į iga-
nių apšvietamųjų draugijų moky-
klas, kame išgudomoji kalba igaun-
niška. Tos prieštastinės dēlei —
sako "Rev. Izviest." — šitos ap-
švietamosios draugijos pradeda
skursti ir netrukus turės paliauti
taisiusios tautiškas mokyklas —
vadinamas ir vidutinės.

("R. Garsas").

NEMUNO KRANTAI.

Grazi srauni upė Nemunas, o
ypatingai pavasari, kada vanduo
išsilieja plačiai, plačiai iki pat ka-
kalinio. Gaila tik, kad tai yra gra-
žų gamtoje, o dažnai nenaudinga
ir pavojinga žmogui. Taip Ne-
munui greitai gal prisieis apvertki
savo senosius krantelius, nes Kau-
no Žemės Tvarkomoji Komisija
sumanė jį sutvarkyti. Mat pa-
nemumiečiai skundžiasi, jog Ne-
munas jiems daro "įskadą" nes
pievas apneša pavasarį smėliu,
nuo kurio žolė neauga, o vietomis
pišėja krantus net su medžiais ir
karklais. Butinasai (nepremien-
nyj) Žemės Tvarkomosios Komisi-
jos narys, pasiteiravęs su panemu-
nės žemės savininkais ir tikėda-
mas rasiąs juose pasipirki, varo šį
klausiama tolyn, ir štai kelių inžini-
erius neseniai jau pradėjo tyri-
nėti vietas, kur ketinama taisyti
krantus.

Tik piktai panemumiečių lietuviai
netiki, kad taip lengvai viskas pa-
sidaarytų ir, žinoma, Komisijai
negalima bus atlikti to darbo ir to-
kiu būdu sąsiuvins su "N. oo"
apie Nemuno krantų tvarkymą, es
išlėties neapribotam laikui archy-
van.

Mūsų visuomenė turi vieną ži-
noti, jog tvarkyti Nemuno vagą,
tai svarbus neatidėtinasis reikalas,
ir tai ne dalis jo, kaip mano Že-
mės Tvarkomoji Komisija, bet vi-
sas Nemunas.

Mykolas Daukinis.
("Lietuvos Žinios").

BALTOSIOS JUROS TYRINĖ- JIMAS.

Neseniai išlauktė laivu Kom-
pas iš Peterburgo į Baltąją jūrą
tam tikra ekspedicija tyrinėti jos
iš mokslo bei pramonijos atžvil-
gio. Ekspedicija veda žuvų pre-
kybos inspektorius Grimmas jau
kelintai metai, sulgę tam tiečia iš-
dirbtos tarptautinės programos.
Ekspedicijoje dalyvauja keletas
specialistų: vandens chemikas,
ichtiologas, agronomas, meteorolo-
gas. Ta ekspedicija kas metai
darbuojasi po mėnesį laiko: 2 san-
vaidi liepos mėnesyje ir 2 sanvai-
či rugpjūčio mėnesyje.

("R. Garsas").

MUMS TRUKSTA ŽINOVŲ.

Kas bandęs steigti kokią įstai-
gą, gerai žino, koks tai neleng-
vas yra darbas. Nekalbėsim apie
nepaprastą įstaigą, maža težio-
mas. Paimsim paprastesnias, —
sakykime, vartotojų draugiją (san-
krovą) arba skolinamąją kasą.
Pirmiausiai reikia žinoti, kokios
tų įstaigų teisės, kokių kelių iš-
gaunamas leidimas, toliau — kaip
sutvarkyti sankrovą ar kasą, ko-
kios užvesti knygos ir kaip jos
vesti, iškur gauti (sankrovai) pre-
kės ir tt. Nedaug tūra tarp lie-
tuvų žmonių, kurie nusimano apie
šitas, kitur gerai pažįstamas ir pas-
mus jų įvedamas įstaigas.

Yra dar augstesnės kategorijos
reikalų. Iš įvairių įstaigų ir or-
ganizacijų, tarnaujančių žmonių
gerovei kitose kraštuose, reikia
mokėti pasirinkti įvykdimui tarp
mūsų tokių, kurios geriausiai tin-
ka mūsų gyvenimo sąlygoms. Del-
to reikia žinoti, kokios įstaigos ir
organizacijos vartojamos įvairiose
šalyse, kokioms sąlygoms ir kaip
jos steigiamos ir vedamos.

Kur šitų dalykų žinovai tarp lie-
tuvų?
Tokių žinovų, rodosi, permaža
teturime. Dar blogiau, kad ir ne-
sistengiamie gyty, bent negirdėti,
kad būtų rengiami tokie žinovai,
ar būtų matyti kame noras, pasi-
stengimas tapti tokiais žinovais.
Tuo tarpu be šitų rūšių veikėjų
sunku laukti tikro šalies gerovės
pagrindinio.

"Mūsų mokytiems ir besimeki-
nantiems žmonėms rūpi vien teo-
rijos" — galėstavo prieš mane
vienas ne iš paskutinių savo kra-
sto mokytojų. "Dagi tie, kurie žie-
ko mokslo užsieniuose, mokosi tik
"filozofijos", pasitenkina knygomis
ar dažnai tikrai brošiūrėmis eko-
nomiškojo turinio, veda pažinti
vien su tokiais pat išsivais, nesir-
rupina pažinti tikrojo užsienio gy-
venimo, nesistengia įsisiurėti į už-
sienio įstaigas, permąstyti jų užda-
vinius, veikimą, gaunamąją iš jų
naudą. Ir grįžta atgal su tušiomis
rankomis, nieko praktiško ne-
išmoko, tik brošiūrėlių kišeniui pri-
sidėjė".

Gal netaip blogai yra, kaip čio-
nai pasakytą; man pačiam teko il-
giau pasikalbėti su vienu kitiu
sugrįžusiu iš užsienio, dargi kuni-
gu, kurs kitaip buvo tenai sunau-
dojęs laiką. Tačiau, egalio pa-
sakyti kitaip, kaip kad mes per-
maža tesirūpiname praktiškai, ki-
ty išbandyti įrankiais pekelti sa-
vo krašto gerovę.

Butų gera, kad mūsų moksleiviai,
kurie ketina dirbuoti tarp sa-
vųjų, bent kelintas pasistengtų tap-
ti žinovais kokios nors šakos eko-
nomiškojo gyvenimo, susipažintų
gerai su vedimu nors vienos ko-
nos ekonomiškos įstaigos, įvykdi-
mū tokios tinkamos mūsų kra-
stui ir žmonėms organizacijos.

Daug turime teoretikų su plačiomis
svajonėmis, bet neturime žino-
vų ir praktikų.

Dovanos man mūsų puikių troš-
kimų jaunimėn, kad aš kalbi-
nu jį prie tokių siaurų studijų,
prie taip mažo garbės siulančio
darbo. Bet iš ko gi laukti to, kas
būtinai šaliai reikalinga, jei ne iš
jaunosios kartos, tautos vilties?

Čiabuvis.

("R. Garsas").

* Mūsų kitiems sunku į tą užsienio
gyvenimą įsitraukti, nes jie ta-
klausiai nepažįsta, arba, kas dar
blogiau, niekina pasielgimo formas, no-
rėtų visame savo, tankiai fantasti-
kas patirias pūstinti. Argi paskui
reikia dar stebėtis, jeigu užsienio
draugija jiems daro uždarą, ir savo
tarpą nelsileidžia ir muskilems, kaip
je pats kartą skundėsi "Vilniaus ži-
nos", lieka tik prostitucijos įstaig-
os. Red.

L. MOKSLO DRAUGIJA 1908 — 9 METAIS.

Metinę apyskaitą apie L. Moks-
lo Draugiją negalima pabaigti ne-
paminėjus Draugijos Komiteto
darbų per 1908—09 metus. Po-
sėdžių komitetas turėjo 16, kurių
to buvo pasvėsty Draugijos admi-
nistracijos dalykams ir 6 — admi-
nistracijos ir mokslo reikalams.
Per pastaruosius posėdžius buvo
skaitytai viešai, svečiams dalyvau-
jant, sekantieji referatai:

1) P. Mykolo Roemerio: Prie-
kun. Antano Strazdo (1763—
1833) gyvenimo ir charakteristikos;
2) Dr. Basanavičiaus: Apie kun.
A. Strazdą ir jo surastas nepažin-
dintas dainas;

3) A. Janulaučio: Apie Žemaičių
kunigijos dalyvavimą 1837 m.
maiste.

4) Dr. Kosialkovskio: Antanas
Tyzenhauzas, Lietuvos didžiosios
kunigaikštijos finansų ministeris
(1765—1785).

5) Dr. Basanavičiaus: Iš Seimų
vyskupijos istorijos (1795—1837),
ir Dr. Griniaus: Tuli Vygrų di-
jetojos valdytojo vysk. sufragana-
Maciejevskio aplinkraščiai
(1813—1825).

6) Kun. J. Tumų: Žemaičių
vyskupijos Simono kunigaikščio
Giedraičio rolė per krakusmetį
(1832 m.).

Be paminėtųjų mokslo referatų,
kurios skaitė daugiausiai Mokslo
Draugijos nariai, Draugijai rūpėjo
dar kiti mokslo dalykai, kuriuos,
deja, netaip pasekmingai, kaip gei-
džiama būtų, atlikti galima, men-
ka tuo tarpu turintur Lietuvos
mokslo vyrų. Draugijos Komite-
to tam tikrai paskirti komisija
yra apsiėmusi sutvarkyti ir reda-
guoti p. Povilo Matulionio suma-
nyto Lietuvos žemėlapiu geogra-
fiskąja nomenklaturą ir, padedant
Dr. A. Paškevičiui medžiagiškai,
išspaudinti ir žmonėms paleisti.
Toliau M. Draugijos komitete bu-
vo kilęs sumanymas įtaisyti Vil-
niuje viešas lekcijas iš tų mokslo
šakų, kurias apima M. Draugijos
įstatuose nurodomoji programa,
pavedant jas skaityti specialia-
stams, daugiausiai universitetų
profesoriams. M. Draugijos ko-
miteto iniciatyva, pavesa Dr. Gri-
niui susatyti instrukcijas folkloro
rinkimams, kurios bus umu laiku
apskelbtos, ir pasirūpinta media-
giskai padėti renkanti dainų gaidas
su fonografo pagalba; tuo yra už-

siėms p. prof. Ed. Volteris, kuris
pastaruoju laiku, Šilavote (Mari-
jampolės apskr.) ir kitur rinko
dainų gaidas. Draugijos nariai,
Dr. Basanavičius ir p. V. Nagevi-
čiui, Imp. Rumų ministerijos
(Imp. archaiologų komisijos) lei-
sta yra tyrinėti senovės Lietuvos
pikakinius ir kapus Suvalkų ir
Kauno gubernijose.

Tiek tuo tarpu galima yra pa-
sakyti apie Draugijos ir jos narių
mokslo darbus, kurių organu, kaip
mokslo darbus, rupinasi tam tikra redak-
cijos komisija, kuri ir šiais metais
išleis neužilgo "Lietuvių Tautos"
3-ji sąsiuvinį.

Draugijos komitetui, kaip buvo
minėta, praktiškai metais pasisekė
užmegsti artimesnius ryšius su
įvairiomis kitų tautų mokslo įstaig-
omis ir draugijomis; ateinančiais
metais manome panašius ryšius, taip
svarbių Draugijos gyvenime, su
mokslineku pasauliu, jei pasiseks,
dar daugiau užmegti. Tuo tarpu
galima yra paminėti, kad pavasari,
gavęs pakvietimą, komitetas Moks-
lo Draugijos vardu dalyvavo rusų
rašytojo Gogolio iškilinėse balan-
džio 26 diena, paminklą Maskvoje
atidengiant, nusizudamas Gogo-
lio komitetui pasveikinimo tele-
gramą.

Iš sumanymų, kurie galėtų tū-
rėti nemenką vertę pačiai Mokslo
Draugijai, reikia dar paminėti, jog
ir šiais metais komitetas svarstė
klausiama apie "Tautos namus",
dar įsteigiamąje Draugijos su-
sirinime Dr. Basanavičiaus pakel-
tą, bet vėl nieko neišėjo.

Baigiant Mokslo Draugijos me-
tų darbų apyskaitą, nereikia pa-
galiaus užmiršti nepaminėjus pa-
čių Komiteto posėdžių, per ku-
riuos komitetas svarstė ir tvarkė
vieną svarbų Draugijai dalyką.
Posėdžių protokolus peržiūrint,
pirmiausia akys nepuola faktas,
kad dalyvaujama labai menko ko-
miteto narių skaičiaus. Taip, pen-
kiolikoje posėdžių, iš 9 komite-
to narių tik vieno dalyvavo 14 kar-
tų, vieno — 12 dviejų — 11, vi-
no — 10, vieno — 8, vieno — 7
ir dviejų — vos po 5 kartus.

Toksai menkas ir neruguliuojamas
komiteto narių dalyvavimas po-
sėdžiuose buvo kaltas, kad 4 po-
sėdžiams taplus neteisotoms, reikėjo
gausinti laiką ir antrą kartą su-
saukti. Ar tai vienoms-kitiems
Komiteto nariams labai trukstant,
ar kitų kokių priežasčių dėlei taip
nereguliariškai posėdžius aplan-
kant, per istisus metus nei viena
kartą nepasitaikė, kad visi nariai
būtų dalyvavę posėdyje. Tik
vieną kartą buvo susirinkę 8 žmo-
nės, 4 kartus — po 7, 4 kartus
— po 6, 1 kartą — 5, 3 kartus —
kartus — po 4, 1 kartą — 3 ir 1
kartą — 2. Toksai statistiškas do-
kumentuotas silpnas Komiteto na-
rių dalyvavimas Draugijos valdy-
boje ir menkas užsiteresavimas
bendrasis Mokslo Draugijos rei-
kais — jau a priori spėti reikia
turėdavo dažnai nesmagių būdų at-
sileipti svarstant ir tvarkant Ko-
mitetui pavestuosius Draugijos rei-
kalus.

Rods, ir iš energiškesnių narių
susidėjus Komitetams nei muzėjui,
nei bibliotekai platesnės vietos iš
pirštų neišlaus, nepastatys "iš nie-
ko" nei "Tautos namų" kur galė-
tų rasti pastogę ir Mokslo Draugi-
ja su visomis savo įstaigomis, je-
gu pati Lietuvos visuomenė nepa-
dėtų įvykinti tokių sumanymų,
kurie reikalauja daug pinigų; bet
vis dėlto M. Draugijos komitetas,
kaip ir visa Lietuvos inteligentija,
daug ką padaryti galėtų, turėda-
ma tvirtą gerą norą patarnauti
tautai ir jos kulturali, kurios aug-
tyni kelimas jau turėtų būti arti-
mas kiekvienam lietuviui.

Sulyginus M. Draugijos Kom-
iteto praėjusių dviejų metų veik-
lumą, matoma, kad šiais metais
jam pasisekė šiek-tiek daugiau ir
svarbesnio darbo atlikti, ir komi-
tetas galbūt bent tuo tarpu, pasaky-
ti quod potui — feci.

J. Basanavičius.

("Vytis").

IS AMERIKOS.

AUTOMATISKA BAUSME.
Cincinnati, O. Miestelyje Ken-
tucky Highlands, nors lange buvo
persėgėjęs, negras Mt Gurdy
naktį įsiveržė į vieną pardavinę
ir norėjo kasą ištuštinti. Tuom
tarpu prie kasos buvo užprovytas
karabinas taip pritaistas, kad ka-
są atidarant, turėjo šauti. Naba-
gas negras tokiu būdu gavo visą
šrūto šuvį į pilvą.

JONO D. ROCKEFELLERIO TURTAI.

Jeigu jo turta apkeist \$1 po-
pieriniui piltigui, tai juos ištiesus,
šysk apjuostum žemę.
Rockefelleris 1865 m. buvo ver-
tas \$5,000,000.
Dešimts metų vėliau — \$5,000-
000.
Sekantį dešimtmetį pasie-
kė \$100,000,000.
1900 m. buvo vertas \$400,000-
000.
1905 m. — \$550,000,000.
Dabar jo turta apskaityta į
\$700,000,000.

Per du perėtu metu vertė jo
Standard Oil Co. užaugo ant \$80-
000,000.
Rockefeller mano gyventi 100
metų ir buti pirmu ant žemės bi-
lijonieriumi.

NETIKRI CENTAI.
New York. Paslapti policijos
agentai suėmė čia du italijonų.
Juos apkaltina dirbime netikrų va-
rimų centų. Tai nepaprastas atsi-
tikimas, kad taip mažos vertės pi-
nigus kas norėtų dirbti. Kas gali
centą padirbti, tas mokės padirbti
ir doliarį.

UŽTROSKO NUO VYNO
GARŲ.
Cucamonga, Cal. Vyno kelnor-
rėj įlipo išmągosti vyno bakčią
darbininkas Fernando. Bet įlipes
apmirė, o kada jį ištraukė, buvo
jau negyvas. Užtroško jis nuo
vyno garų, kuriuose yra daug an-
gliarūgštės.

PRAPULĖ LAIVAS.
Saunderson, N. J. Netoli nuo
čia, laike sparkios vėtrios nuo vel-
kancio garlaivio pasiliusavo žė-
glinis laivas Shaumont ir nežinia
kur dingio, bent jo niekur rasti ne-
gali. Ant jo buvo penki vyriškiai.
Gal but, kad jie su laivu pas-
kendo.

NEPAPRASTAS KERSTAS.
Pittsburg, Pa. Policistas suėmė
čia ant gatvės 44 metų Steponą
Hudak, kuris su kirviu pats sau
kapojo galvą. Nuvestas policijon,
jis pasakė, jog pati liepė jam nak-
voti kelnorę, už ką jis, kapoda-
mas sau galvą, norėjo jai atker-
šyti.

AUTOMOBILIŲ LENKYNĖS.
Indianapolis, Ind. Čia atsbuva
automobilių lenkynės. Vienas iš
automobilių, vedamas prancuzo
Cheorplet, į 8 minutes nubėgo 10
mylių. Laike lenkynių du au-
tomobilių vedėjai likosi užmūsti,
ubudu, rodos, buvo prancuzai.

NUPULĖ NUO TILTO.
Seattle, Wash. Nupulė nuo
tilto "Tide Flats" greitai began-
tis automobilis. Prie to užsimu-
šė keturios jaunos moterys ir vi-
nas vyriškis.

APSUNKDĖ ASEKURACIJOS
DRAUGIJAS.
Little Rock, Ark. Valstijos pro-
kuratorius apskundė teisman 65 val-
stijų esančias asekuracijos drau-
gijas už peržengimą prieš trustus
išduoty teisių. Prokuratorius
reikalauja nuo minėtų draugijų
65 milijonų doliarų baudmės, tai-
gi po milijoną nuo kiekvienos.

NEPASISEKĖ GREITAI PRA-
LOBTI.
Louisville, Ky. Čia tapo suare-
tuoti du broliai, John ir Marion
Robert, besistengiant iškeisti ne-
tikrą, jų pačių padirbtą meksiko-
nišką 100 pensų popierinį pinigą.
Skrnytė John Roberto rado ant
milijono doliarų netikrų pinigų.
Mat šitiedu vyrai norėjo greitai
pralobti, tik tas jiems nepasisekė.

NAUJOS MISSOURI VALSTI-
JOS TEISĖS.
80 naujų teisų išleido šmet
Missouri valstijos teisdirbius; tas
terp ty teisų yra ir tokios,
kokių civilizotinėse kraštuose jau
niekur nėra. Uždrausta laikyti
ginklus, pardavinėti ne valia ma-
tomų vietų ne jokių ginklų lai-
kyti. Uždrausta valstijos rubėžuose
gelzkelio vagonuose gerti kokius
nors svaiginančius gėrimus. Už-
drausta valstijoj ne tik lau-
kinius paukščius pardavinėti, bet
ir dovanoti; gali juos valgyti tik
pats medėjus.

KARŠČIAI.
Kansas City, Mo. Čia neįpasa-
lyti karščiai viešpatauja. 18 d.
rugpjūčio nuo karščio pasimirė
ypatų. Nuo 18 d. rugpjūčio karš-
čiai žymiai sumažėjo. Karščio už-
gauti žmonių yra dar gana miesto
ligonbučiuose.

MUSIS DARBININKŲ SU SE- RIFO ŽMONĖMS.

Pittsburg, Pa. Prie įėjimo į
įtaisais Pressed Steel Car Co. už-
mė krūvinas musis tarp streiku-
jančių darbininkų ir serifo žmonių.
Darbininkai bandė įsiveržti į dirb-
tuves. Serifo žmonės patiko dar-
bininkus su savo lazdoms, o pas-
kui pradėjo šaudyti. Susirėmi-
me iš abiejų pusių kelios ypa-
tas užmūsta, o daug tapo sužeistų;
sužeisti sunkiai skaitlių paduoda
ant 20 ypatų.

DEBESŲ PRAPLYSIMAI.
Pueblo, Cal. 18 d. rugpjūčio
šitos aplinkinės sūtautė audra su
debesių praplysimais. Upė Ar-
kansas išsiliejo per krantus ir už-
liejo visus aplinkinius laukus.

PIENO PARDAVINĖTOJAI
BOYCOTUOJA MIESTĄ.
Lorain, Ohio. Pieno pardavi-
nėtojai, už miesto valdžių aštrius
padavėjimus, atsiskė gabenti pie-
nui miestan ir tokiu būdu 30000
gyventojų jau 19 d. rugpjūčio, ne-
turėjo pusrūgšties pieno.

GAISRAI.
Decatur, Ill. 22 d. rugpjūčio
viduryj miesto sūtautė čia didelis
gaissas, kuris pridirbo nuostolių
ant vieno milijono doliarų. Gais-
ras užgimė rytinėj miesto dalyj,
ant Main str. ir greitai į visas
pusės išsiplatino.

Louisville, Ky. Sudėgė čia ar-
klydės Crapper Stable Co. Ug-
nyje prauzo 75 arkliai.

La Crosse, Kas. Sudėgė čia
farmerio Bullock namai. Ugnyje
prauzo 19 metų farmerio sunus
ir dvi mažos dukterys.

EXPLOZIJOS.
Philadelphia, Pa. Įtaiose Phi-
ladelphia & Reading Co. atsitiko
smarki eksplozija, kurios 19 dar-
bininkų likosi sunkiai sužeistų.

Vancouver, B. C. Įtaiose Wes-
tern Explosives Co. ant Bowen
Island atsitiko eksplozija, kurios
penki darbininkai likosi užmūsti,
tame skaitliuj buvo vienas Euro-
pėtis ir keturi chiniečiai.

TVANAI.
Denver, Colo. Daugelyj vietų
Colorado valstijos užgimė tvanai,
kurie labai daug nuostolių pridri-
bo. Tarpkalnėse daugelyj vietų
vanduo nuplovė gelzkelius ir
juos nustūmė žemyn taip, kad
traukiniai negali bėgioti.

PRIGRĖ.
Beloit, Wis. Rock River upėj
apvirto valtis su pasibazinėjais.
Prie to prigrė James McDonald,
jo moteris ir aštuonių metų sunus.

VETROS.
Augusta, Ga. Georgijoj ir
Šiaurinėj Carolinėj Atlantiko
pakrantėse sūtautė smarkios vėtrios,
kurios nemažai nuostolių pridribo.
Svejas nutraukė telegrafų vielas,
užgrius ant farmų ypač ne ma-
žai namų.

NELAIMĖS ANT GELZKELIŲ.
Detroit, Mich. Netoli Grand
Ledge išsoko ir vėžų Pere Mar-
quette gelzkelio traukiny. Prie
to jo vedėjas ir pečkurs liko-
si ant vietos užmūsti. Terp pasa-
žierių užmūstų nėra.

IS DARBO LAUKO.
Pereitą sanvaidę Jungtinėse
Valstijose buvo 189 nusibankrutė-
nimai, arba ant 36 mažiau negu
užpereitą.

Columbus, O. Carnegie Steel
Co. pagarsino, jog jos čiankščio-
se dirbtuvėse prasidės dar-
bai. Tos dirbtuvės stovėjo
du metus. Dabar taiso; pabaigus
taisymą, prasidės darbai, prie ku-
rių ras uždarbį keli tukstančiai
darbininkų.

Philadelphia, Pa. Dirbtuvėse
Cram & Sons padavė pigiausia
kainą padirbimo Amerikos randui
dviejų kariškių laivų. Dirbtuvės
dabar turės priimti prie darbo dau-
giau darbininkų.

McKees Rocks, Pa. Prie dirb-
tinių Pressed Steel Car Co. kur
traukiasi streikai, 18 d. rugpjūčio
užstojo kelį vienam streiklaui;
tas paleido į streikierių pulką su-
ėję pasovę vieną vyriškį. Darbi-
ninkai atsakė almenų mėtymu.
Tik subėgus policistams streikie-

riai išsikirstė. Kompanijos pa-
sąmodyto važioti streiklauius gar-
laivio Steel Queen tarnaujanti at-
sisakė tarnauti.

Newark, N. J. Valstijos gu-
bernatorius Fort pagarsino, jog
jo besistengimai sutaiškyti streiku-
jančius skrybelininkus su dirbtuvių
savininkais nepasisekė ir streikai
traukiasi toliau.

New York. Darbai čia
negeriausiai, daug žmonių yra be
darbo, o dar atkanka vis daugiau
iš Europos, ypač žydų, kurie ne-
gali sau darbo rasti.

Orange, N. J. Čiankščiai
skrybelių darbininkai, kurie strei-
kavo 7 mėnesius, priėmė gubernato-
riaus sumanytas išlygas. Da-
bar reikia, kad tas išlygas priimtų
ir dirbtuvių savininkai.

Scranton, Pa. Darbai anglių
kasyklose čia praštai, darbi-
ninkai keliauja kitur darbo jiesko-
dami.

IS ST. CHARLES, ILL.
Čia yra ne mažas būrelis lie-
tuvų. Apšvieta stovi ant žemo laips-
nio. Laikraščius mažai kas skai-
to. Kiekvienas teisinasi, kad nėra
kada skaityti, nes dieną reikia dirb-
ti, o parėjus nuo darbo sėda prie
kazrų, arba traukia smuklėn. Yra
čia diktai tokių, kurie nenori lie-
tuviškai kalbėti, net slepiasi, kad jie
lietuviai, bet gerai rudžiuko pa-
ragavę netik lietuviškai kalba, bet
pradeda ir dainuoti naktimis ant
gatvių, reikalauja, kiek tik gerklė
leidžia.

Yra čia pašelpinė draugovė D.
L. K. Vitauto. Narių turi apie
90. Nors ji tautiška, bet nieko
neveikia. Susirinkimuose, jei užma-
nyti, kad reikia knygynas įsteigti,
arba prakalbos parengti, tai susi-
rinkim visą gerklę rečia, kad ne-
reikia. Kam, girdi, knygas skai-
tyti, kunigu ne busi.

Darbininkas A.

IS COLLINSVILLE, ILL.
15 d. rugpjūčio trys Collinsville
lietuvų draugijos: "Amerikos Lie-
tuvų Pagelbos Dr. ja, Laisvės My-
lėtojų", "Amerikos Lietuvių Susi-
vienijimo kuopa", "Evangeliska
Liuteriska Draugija" (lietuvų pro-
testontų) ir "Sv. Kazimiero Dr. ja"
iš East St. Louis, Ill., apvaikščio-
jo 40-metines suakutaves lietuvių
ateivystės Amerikon. Visos ke-
turiuos draugijos maršavo Main
gatve, nuėjo į Collinsville daržą,
kur, apart šokių ir kitokių pasi-
linkiminių, buvo laikytos prakal-
bos. Pirmiausiai kalbėjo angli-
škai Collinsville miesto majoras
ir dar koksai attorney. Jiedu savo
trumpose kalbose pagyrė lietuvių
už jų tėvynės meilę, ragino juos
myleti naująją tėvynę Ameriką;
išsiimti ukėsystės popieras; mo-
kintis, šviestis, kadangi tik tuomi
galima pagerinti savo gyvenimą.
Jiems pabaigus, kalbėjo lietuviškai
vienas vaikinai apie lietuvių imi-
graciją Amerikon. Prakalba gerai
nusisekė, nes kalbėtojas, matoma,
gerai buvo išsilavinęs. Paskui,
valandą palaukus, kalbėjo tas pats
kalbėtojas ir p. Banerijčius apie
žmonių vargus Maskolijoj, neti-
kumą dabartinės draugijos surė-
dymo. Ragino šelpiti kankinius ir
kovojančius už Lietuvos laisvę ir
darbininkų tiesas. Ragino mūsų
lietuvius prie aukų. Ragino ra-
šytis prie tautiškių organizacijų ir
tt. Buvo tenai ir kunigų biznis
užgautas, bet ne daug. Publika
užsilaukė laike prakalbų gražiai,
bet buvo ir laike pasilinksminių.

redybos, nuo Naumiesčio. Čia tai pirmą vietą vakaruose radau kur užklauso amerikona, jie žino kas yra lietuviai. Abelnai lietuviai gyvena ne per gražiausiai, per daug myli mirkalia. Uždariai čia neprasti: moka 70c. už toną anglų. Darbininkų daugiau yra negu reikia, todėl, jeigu kas darbo paprašo, tai liepia Velykų palaukti.

V. P.

IS RONALD, WASH.

Lietuvių šeimynų čia yra 5: vyrų yra 16, moterų 5, vaikų 9, mergaitės 3. Savo namus turi 6 lietuviai; jie verti apie \$3800, skolos ant jų yra apie \$300. Be žemės, nes čia žemė priglūda Northern Pacific Co. Už žemę moka kompanijai po \$1.00 mėnesį; žemės lotai 50 pėdų pločio, 100 pėdų ilgio. Kompanija tuojau gali paliepti nuo jos žemės atsimti savo būklę ir vargšas darbininkas, nors ant pečių užsidėjęs, nešis. Dirba čia pusę laiko. Kalnakasiai priglūti i unitą. I 8 darbo valandas galima uždirbti apie \$3.50 ir \$4.00.

V. P.

IS ROSLYN, WASH.

Nuo Roslyno i pietus yra kasyklos; vadinasi Shaft No. 5. Čia lietuvių yra 6 šeimynos: vyrų 12, moterų 7, vaikų 5, mergaitės 2. Visi gyvena kompanijos namuose, dirba visi kasyklose. Veik visos Washingtono valstijos anglų kasyklose uždariai vienoki. Pragyvenimas mėnesį apie \$25. Algas anglų kasyklų darbininkams koka kartą mėnesį tarpe 15 ir 20 dienos mėnesio. Tokia sutartis darbininkų su kompanija padaryta dviem metais.

V. P.

PRANESIMAS.

Jau buvo garsinta visuose Amerikos lietuviškuose laikraščiuose apie Waterburio "Sviesos" draugijos rankdarbių parodą, kuri turėjo būti 6 iki 11 d. šio mėn. Siuonimi pranešu vardu "Sviesos" draugijos, kad paroda perkelta tolesniai laikai t. y. 11 — 27 d. lapkričio. Mat rengdami pirmą tokią parodą Amerikoje, negalėjome tikrai žinoti, kiek laiko ims jos rengimas, ir daugelio norinčių dalyvauti parodoj darbą sutrukdė vasaros karščiai.

Todėl draugija, apsvačiusi tą, nutarė atidėti parodą tolesniai laikai. Norinti išstatyti parodoj savo daiktus, malonės prisijusti juos ne vėliau 1 d. lapkričio šių metų.

"Sviesos" draugijos susisėdimo sekretorius.

M. P. Brazauskas,
883 1/2 Bank st.

Waterbury, Conn.

P. S. Kiti laikraščiai malonės atkartoti.

BALSAS PRUSŲ LIETUVIŲ REIKALUOSE.

Patilpus 31 num. "Lietuvos" p. Račkauskas straipsniui, raginančiam sutverti fondą Prūsų Lietuvių Šelpimui, "Vienybė Lietuvinkų" patalpino 32 num., savo peržvalgoje, visai mokerišką patėmimą. Ji rašo:

"Sumanyto autorius pažymi, kad Prūsų ir Amerikos lietuvių atžaidė didelė rolė, gelbėdami nuo rusinimo ir lenkinimo Lietuva. Taigi dabar prisieiti eilė gelbėti pacius Prūsų lietuvių nuo vokiečių. Mums vienok rodo, kad Didžiosios Lietuvos ir Prūsų gelbėjimas visai nepadės tirti istorijos slygas. Did. Lietuva tebeimta savo tradicijomis ir jas tautiškai kultūrinai; buvo laikas (ir dar šiandien tebėra), kad D. Liet. net gėidavo autonomijos su seimu Vilniuje, tuomet tarp Prūsų lietuvių, išimant būrėli entuzijastų (dėja, labai nedidelė ir jau susigermanizavusių!) — pasikakina savo tautišką užmirimą... Tą parodo jų pasiausių suvokietėjusi spauda ir visas jų politiškas gyvenimas".

Kad Prūsų lietuvių iš didžiosios dalies yra suvokietėję ir kad geresnių tautiečių tenai yra ne daug, tas yra tiesa. Bet ant kiek aš Prūsų lietuvių pažįstu, jie dar nėra taip suvokietėję, kad juos negalėtum prie lietuvių pritraukti. Dar tenai gyvena nemenkas skaitlis lietuviškai manančių ir lietuviškai kalbančių žmonių. Ir geresnių tautiečių arba, kaip "Vienybė Liet." sako, "entuzijastų" galeitum surasti nemenką būrėli, o katrais iš jų yra ir iš dalies apdalėję vokiečių dulkėmis, tą gali-

ma būtų nudulkinti, ir jis pastotų tikrą tautišką "entuzijastą". A. A. Jurgis Mikšas, kuris nemažai darbo prie "Aušros" pridėjo (bet paskutiniuose gyvenimo laikuose visai nuo lietuvių pasitraukė, Red.); cecorystės seimo pasiuntinys Smalakys buvo pirmiausias suvokietėjęs, bet susipažinęs su keliais pabudusiais lietuvių, stojosi karštu tautiečių ir karštai stėjo už lietuvių. Prūsų lietuvių dar klausio savo bažnyčiose ir susirinkimuose lietuviškų pamaldų, dar jie vartoja lietuviškas maldaknyges, dar jie skaito ir lietuviškus laikraščius, nes jeigu neskaitytų, iš kur galėtų užsilaikyti 4 du kartu sanvaitę isemanti, vienas sanvaitinis ir vienas mėnesinis laikraštis, apart užsidelanti ir vėl pranykstanti religijų ir misijos laikraštelių? Juk Didžiosios Lietuvos tautiečiai Prūsų lietuvių laikraštį neskaitytų (skaito tie lietuvių protestantai. Red.). Tas rodo, kad su Prūsų lietuvių dar nėra taip kaip "Vienybė Liet." bando pertikrinti. Klaipėdos apskrityje lietuvių, nors tautiečių melė pradžė, bet dar vis tirtai lietuviškos kalbos laikosi, ir jeigu tenai prasidėtų tautiška agitacija, būtų galima juos veikiai laimėti. Taip pat ir su kitų vietų lietuvių. Prūsų lietuvių pasikakina savo tautišką užmirimą, kol nieks juos iš to užmirimo ne-gaivina; gaivinant, jie atsisaus ir toliau užmirimu nepasikakina. Juk ir Didžiosios Lietuvos lietuvių pirm "Aušros" užtektijimo pasikakindavo tautišką užmirimą; ir jeigu garbingasis daktaras Basanavičius su pagalba keletos entuzijastų (teip-pat ir iš Prūsų Lietuvos) nebūtų pradėję Didžiąją Lietuvą gaivinti, tai gal ir šiandien ji savo apimime begulėtų. Pasikakino ir Amerikos lietuvių: pradėjo emigracijos lyzdavo i lenkų maišą, bet tik tol, kol daktaras Jonas Šliupas, vėliau kun. Burba su Andriulaičiu juos nuo lenkų ne-atitraukė. Šiandien jau diduma Did. Lietuvos ir Amerikos lietuvių pabudo, rodo ženklus gyvasties ir žengia, nors palengva, pirmyn.

"Vienybė Liet." užmeta Prūsų lietuviams, kad jų "spauda pusia: suvokietinota". Tas tiesa. Bet peikiant savo brolių dėl krio alokyje, reiktų žiūrėti ar pats ne turi baltą akylę. Kokias buvo lietuvių spauda dar pirm atsiradimo "Aušros"? Ar ne vien kelios maldaknygės, per pusę sulenkintos, kurias dar iškilio kunigai neįstengia kaip reikiant pataisyti? Taigi, Didžioji Lietuva tuom kart kaip ir neturėjo literatūros, o šiandien jau turi savo šiokią-tokią. Kokia buvo pradinė literatūra amerikiečių lietuvių? Ar ne Tvarausko "Lietuviška Gazeta", ir pati "Vienybė Liet.", Turskiui-Bočkanskui rėdaguojant buvo spaudinama lenkišku žargonu su lietuviškomis galūnėmis. Dr. Jonas Šliupas tuo kart vadino "Vienybė Lietuvinkų" — "skerslietuvišką" laikraščį, o vėlonį Juozą Paukštį "negdoru žmogumi, dergiančiu savo gimtųjų lizdą". Ir istoriškai toliai kint "Vienybė Lietuvinkų" ne vien dergė lietuvių, bet stumė juos i lenkų maišą; tik paskui, pramokinus kunigui Burbai biskelį lietuviškos kalbos, pastojio lietuviška "Vienybė L.", o paskui lietuvių pirmieviskai laikraščiu. Prūsų lietuvių, jeigu turėtų savo rankose spaudą, gal jau būtų seniai išmėtę, arba nors sumazinę, germanizmus kalboje. Bet šiandien, esant Prūsų lietuvių spaudai vokiečių rankose, jeigu ir kas norėtų kalbą taisyti, negali, nes vokiečiams rupi tik lietuvių markiai, o ne jų tautystė ir tautiška kultura. Did. Lietuva tebeimta savo tradicijomis ir jas tautiškai kultūrinai; buvo laikas (ir dar šiandien tebėra), kad D. Liet. net gėidavo autonomijos su seimu Vilniuje, tuomet tarp Prūsų lietuvių, išimant būrėli entuzijastų (dėja, labai nedidelė ir jau susigermanizavusių!) — pasikakina savo tautišką užmirimą... Tą parodo jų pasiausių suvokietėjusi spauda ir visas jų politiškas gyvenimas".

Kad Prūsų lietuvių iš didžiosios dalies yra suvokietėję ir kad geresnių tautiečių tenai yra ne daug, tas yra tiesa. Bet ant kiek aš Prūsų lietuvių pažįstu, jie dar nėra taip suvokietėję, kad juos negalėtum prie lietuvių pritraukti. Dar tenai gyvena nemenkas skaitlis lietuviškai manančių ir lietuviškai kalbančių žmonių. Ir geresnių tautiečių arba, kaip "Vienybė Liet." sako, "entuzijastų" galeitum surasti nemenką būrėli, o katrais iš jų yra ir iš dalies apdalėję vokiečių dulkėmis, tą gali-

ma būtų nudulkinti, ir jis pastotų tikrą tautišką "entuzijastą". A. A. Jurgis Mikšas, kuris nemažai darbo prie "Aušros" pridėjo (bet paskutiniuose gyvenimo laikuose visai nuo lietuvių pasitraukė, Red.); cecorystės seimo pasiuntinys Smalakys buvo pirmiausias suvokietėjęs, bet susipažinęs su keliais pabudusiais lietuvių, stojosi karštu tautiečių ir karštai stėjo už lietuvių. Prūsų lietuvių dar klausio savo bažnyčiose ir susirinkimuose lietuviškų pamaldų, dar jie vartoja lietuviškas maldaknyges, dar jie skaito ir lietuviškus laikraščius, nes jeigu neskaitytų, iš kur galėtų užsilaikyti 4 du kartu sanvaitę isemanti, vienas sanvaitinis ir vienas mėnesinis laikraštis, apart užsidelanti ir vėl pranykstanti religijų ir misijos laikraštelių? Juk Didžiosios Lietuvos tautiečiai Prūsų lietuvių laikraštį neskaitytų (skaito tie lietuvių protestantai. Red.). Tas rodo, kad su Prūsų lietuvių dar nėra taip kaip "Vienybė Liet." bando pertikrinti. Klaipėdos apskrityje lietuvių, nors tautiečių melė pradžė, bet dar vis tirtai lietuviškos kalbos laikosi, ir jeigu tenai prasidėtų tautiška agitacija, būtų galima juos veikiai laimėti. Taip pat ir su kitų vietų lietuvių. Prūsų lietuvių pasikakina savo tautišką užmirimą, kol nieks juos iš to užmirimo ne-gaivina; gaivinant, jie atsisaus ir toliau užmirimu nepasikakina. Juk ir Didžiosios Lietuvos lietuvių pirm "Aušros" užtektijimo pasikakindavo tautišką užmirimą; ir jeigu garbingasis daktaras Basanavičius su pagalba keletos entuzijastų (teip-pat ir iš Prūsų Lietuvos) nebūtų pradėję Didžiąją Lietuvą gaivinti, tai gal ir šiandien ji savo apimime begulėtų. Pasikakino ir Amerikos lietuvių: pradėjo emigracijos lyzdavo i lenkų maišą, bet tik tol, kol daktaras Jonas Šliupas, vėliau kun. Burba su Andriulaičiu juos nuo lenkų ne-atitraukė. Šiandien jau diduma Did. Lietuvos ir Amerikos lietuvių pabudo, rodo ženklus gyvasties ir žengia, nors palengva, pirmyn.

"Vienybė Liet." užmeta Prūsų lietuviams, kad jų "spauda pusia: suvokietinota". Tas tiesa. Bet peikiant savo brolių dėl krio alokyje, reiktų žiūrėti ar pats ne turi baltą akylę. Kokias buvo lietuvių spauda dar pirm atsiradimo "Aušros"? Ar ne vien kelios maldaknygės, per pusę sulenkintos, kurias dar iškilio kunigai neįstengia kaip reikiant pataisyti? Taigi, Didžioji Lietuva tuom kart kaip ir neturėjo literatūros, o šiandien jau turi savo šiokią-tokią. Kokia buvo pradinė literatūra amerikiečių lietuvių? Ar ne Tvarausko "Lietuviška Gazeta", ir pati "Vienybė Liet.", Turskiui-Bočkanskui rėdaguojant buvo spaudinama lenkišku žargonu su lietuviškomis galūnėmis. Dr. Jonas Šliupas tuo kart vadino "Vienybė Lietuvinkų" — "skerslietuvišką" laikraščį, o vėlonį Juozą Paukštį "negdoru žmogumi, dergiančiu savo gimtųjų lizdą". Ir istoriškai toliai kint "Vienybė Lietuvinkų" ne vien dergė lietuvių, bet stumė juos i lenkų maišą; tik paskui, pramokinus kunigui Burbai biskelį lietuviškos kalbos, pastojio lietuviška "Vienybė L.", o paskui lietuvių pirmieviskai laikraščiu. Prūsų lietuvių, jeigu turėtų savo rankose spaudą, gal jau būtų seniai išmėtę, arba nors sumazinę, germanizmus kalboje. Bet šiandien, esant Prūsų lietuvių spaudai vokiečių rankose, jeigu ir kas norėtų kalbą taisyti, negali, nes vokiečiams rupi tik lietuvių markiai, o ne jų tautystė ir tautiška kultura. Did. Lietuva tebeimta savo tradicijomis ir jas tautiškai kultūrinai; buvo laikas (ir dar šiandien tebėra), kad D. Liet. net gėidavo autonomijos su seimu Vilniuje, tuomet tarp Prūsų lietuvių, išimant būrėli entuzijastų (dėja, labai nedidelė ir jau susigermanizavusių!) — pasikakina savo tautišką užmirimą... Tą parodo jų pasiausių suvokietėjusi spauda ir visas jų politiškas gyvenimas".

Bet štai Didžiosios Lietuvos ir Amerikos lietuvių agitatoriai juos mokoje pabudinti ir be milijonų doliarų. Pabudinsime mes ir Prūsų Lietuvą be milijonų, nes ten gyvena ne kitokie žmonės, bet žmonės tos pačios tautos ir to paties kraujo, tik patekę po kita valdžia. Todėl broliai lietuviai, neklusaukite tokių žmonių, kurie ar iš nesupratimo, ar dėl kitos priežasties nori mus atkalbinėti nuo gelbėjimo mūsų brolių ir seserų Prūsijoje vokiečių! Būkite vaikai Gedemino, Keistuolio ir Vytauto, ir stokite už savo naikinamą tautą; už žmones to paties kraujo! Stokite už kraują, už lietuvišką kraują! Kad lietuvių kalba ir tauta išliktų nesuaukinta, kol šis pasaulis stovės. Kas nor ką nuveikti ir veikia, tam nėra nieko negalimo.

"Vienybė Liet." sako: "Pirmiausias reikėtų milžinų, kurie juos nuo vokiečių įkėmės atskirti". Milžinai susiras. Jeigu Prūsų Lietuvą pagimdė mums Mažvydų, Breikuna, Rhesa, Donelaitis, Kuršaitis ir kitus, kodėl negal pagimdyti milžinų panašius Šliupui, Basanavičiui, Daukautui, Valančiui, Kundrikai, Burbai ir kitiems. Rasi jau ten keli toki angštadvaisiai yra užgimę, tik reikia juos paraginti, kad jie pastotų lietuviškas Perklidas, Epaminondas, Themistoklais ir Solonais. Jie gelbės savo brolius nevien gera randa, bet, jeigu reikės, už lietuvių tautą ir už bočių kalbą dės kiekvienas savo galvą.

"Vienybė Lietuvinkų" toliau sako, kad tasai Prūsų lietuvių fondo sumanymas "praktiškos gilumo" je nesiskiria nuo kadaisiai užmarinų nupirkimo nuo vokiečių "Rambynkainio". Kuoni "Vienybė Lietuvinkų" tą gal daro? Rambynkainis, kaip kiti Lietuvos kaimai, yra tik tūščia žemės kalva. Iš jo nieko lietuvių nelaimė, mėjo ir nelaimės. Rodo, kaip padavimai sako, mūsų praeiviai ant to kalno savo dievaiciui Perkūnui amžiną ugnį kurenė. Bet kiti mums apina tas kalnas? Jis yra tik sena istoriška vieta, kaip antai Amerikoje Bunker Hill, Stony Point, arba kitos amerikų istoriškos vietos. O kad visos civilizuotos tautos garbina savo praeivių relikvijas ir istoriškas vietas, tai ir lietuvių garbina savo Rambynkainį, Birutos kalną ir kitas istoriškas vietas. Bet kaip galima likimą daugiau kaip simto tukstančių Prūsų lietuvių prilyginti prie Rambynkainio? Argi jau "Vienybė Liet." negal atskirti to kio didelio žmonių skaitliaus nuo senovės kalno? Kodėl Prūsų lietuvių atbulinimas iš letargo turi būti lygus nupirkimui Rambynkainio? Argi jau Prūsų lietuvių tik tiek te verti lietuvių tautai? Kodėl "Vienybė Liet." dabar protestuoja, o tų ji pati pirm keletos metų liepė daryti?

Broliai lietuviai! kas supranta svarbą Prūsų lietuvių likimo, nelaukime ilgias, bet pribokime jiems su pagalba. Sekime pavyksla "Laisvos Minties", Račkausko, Dr. Rutkausko ir P. T. Grigaliūno. Sen su pritarimu ir aukomis Prūsų lietuvių reikalaujame! Tas užmanymas tai ne kovalios ypatos arba partijos politika, ne paprastas "geštelas", bet tikrai tautiškas, visuomeniškas reikalas. Todėl, kam rupi lietuvių, kas linki jai geresnės ateities, lai nepraleidžia šio sumanymo, bet lai susijungia tautišką fondą, nes tik tasyk tegalėsime baisingiausių lietuvių priešę—germanizaciją įveikti. Todėl visi stokime vienybėn, meskime fanatizmą, meskime vaidus! Laisvamanių knopelė "Laisva Mintis" su savo auka yra prisidėjo, kur yra kiti lietuviai? Kur progresistai, kur atgaleiviai, kur klierikaliai, kur socialistai? Stokite prie darbo, prie kovos už Prūsų Lietuvą! nes-

Tas ne lietuvių, kūrė tėvynę. Bailiai kaip kudiškiai apels, Kursai negis kų amžiais grynė. Tėvai kraujo laisais brangiais!

Norint kad tas sumanymas nebūtų balsas šaukiančių tiuose, mes turime išrinkti komitetą Prūsų lietuvių šelpimo fondui tvarkyti. Todėl visi tautiečiai, kurie tam sumanymui pritariate, padukite savo nuomones per laikraščius. Aš i Prūsų lietuvių šelpimo fondo komitetą skiriu: pirmuoninku — p. L. Šerną, "Lietuvos" redaktorių; anuoninku — Dr. A. Rutkauską; trečiuoninku — p. A. Olszewski, "Lietuvos" išleistojo; apdėbėjais to viso programo: Dr. J. Šliupą p. V. K.

Račkauską ir p. P. Mikolainį. Fondo organu tiktų geriausiai "Lietuva", kaip vienas iš rimčiausių, bepartijviskiančių ir daugiausiai išsiplatintusių lietuviškų laikraščių. Aš šiam sykiui aukauju Prūsų lietuvių fondui 25c., bet kaip tas sumanymas taps visuomenės priimtas, pasidaruosiu daugiau. Lai tas sumanymas, anot daktaro Rutkausko "pastoja kuku ir gyvena tarpe mūsų".

Jonas Šiadienkyšis.

AR BUTINAI REIKIA TIK PAVANDENIU PLAUKTI?

Gamtos įstatymu yra, kad kiekviena srovė tenlink bėga, kur ji randa mažiausiai besipriešinimo. Vanduo bėga pakalniui, vėjas, kalnų sūtkies, suka aplinkui, žaibas, oro srovė rades, lekia pavėjui — vis tai dėlto, kad ten mažiausiai spėkos reikalaujama padaryti sau kelią.

Bet tegul užtvėnia kas upę, pastato vėjui sieną, ar užstoja žaibui kelią — ar jis tuomi šitas gamtos pajėgas sulaukys? Ne. Jos prasiskverbs apacia, sonu, ar viršum, suskaldys daiktą, užstojuos joms kelią ir tekės su toliaus amžinu amžinu tekėjimu pakalni, erdvėn — tenlink, kur jos mažiau priešinosi ras. Gamtos srovės teka vis tiek, ar jos randa sau kelią, ar ne. Jų tekėjimas yra amžinas. Jos teka ir teka be paliovos. Ir kur jos teka? — Ten, kur jų prigimčiai yra tinkamesnė vieta, kur jos gali geriausiai plėtotis. Visą gamtą, visais savo pavidalais ir apsiereikimais be perstoimo, nesulaikoma cina prie vieno ir to paties taško — didžiausio išsibotavimo. Prasteni pavidalai pasi-keičia vis sudėtiniais, ne taip greitai — vis gražesniais. Šitam mes turime tikėti, jei mes bent kiek tikime mokslo parodymams.

Zmogus, kaip gamtos padaras, negali būti suvis laisvas nuo gamtos įstatymų. Jis savo gyvenimu eina ten, kur i visa gamta — prie tobulybės. Jo užduotis, kaip ir visų kitų gamtos daiktų, yra kurti, stumti pirmyn — iš suvaržyto, sunkumo padėjimo i lengvesnį, laisvesnį, su tuo tik skirtingu, kad jis turi, ar bent jis mano, kad jis turi šiokią-tokią valią ant savo veiksmų, kuomet kitas gamtos spėkos neturi jokios vilties. Situoni žmogus pasirodo, kad jis daugiausiai yra pats savo sutvėtoju. Jo geras, ar blogas padėjimas priklauso nuo to, kų jis sau pasirinko: gera, ar bloga — vadinasi, ar jis ejo gamtos vilties mokieliu prie augštesnio išsibotavimo, ar žengė atgal i žemesnį padėjimą. Tokiu būdu, žmonių draugijoje, kaip ir pačioje gamtoje, srovė gali būti dvejopa: augštesnė, prie tobulumo, arba žėny, prie išsibotimo, ir žmogus, atsiradus tam tikroje drje, reikia patikėti žiūrėti, ar jam geriaus būtų eiti su srove, ar prieš ją.

Bet kadangi draugijos srovė knoune visuomet susideda iš tų kurie neturi gana spėkų pergaleti aplinkybes ir todėl joms pasiduoda ir, kaip toki, nors ir geron pusėj i butų nekryptų, ilgai nusišios išskrysta, nes vienatos, vienat val vengdamas kovos su priešinkis, kas sykis vis daugiau žudo įsitikėjimą i save, o su tuo drauge ir valią ant savo veiksmų, le kurios jos negali kilti angstyn; tai eijimas su srove nevisuomet yra pagrįstas. Bet mes išsiskėliu prieš senąją tvarką, stiprios valios asmenis, pasiryžusius plaukti prieš srovę, labai tankiai be jokios teisybės nemielasirdingai ke dename. Vienok, kad jie draugijos srovės sveikumui yra butini, tai to niekas negali užginčyti. Žmonijai buvo reikalingi išganytojai: Buddos, Maiziai, Christai, Mahometai — ir bus. Masties sveikumas tikrai toli gali būti pas žmones, koliai jį yra jį matoma savo knuikame pavidale. Kaip tik mastis stoji nematoma (abstraktiška), teip ji tampa jiems nesuprantama. Patvirtinimui šito yra pati krikščioniška bažnyčia. Jos įsteigtojas savo visą gyvenimą i gyvastį pašventė tam, kad pakelti žmonėse dorą, pagerinti jų būvį i suteikti progą kiekvienam patankiai augštesniai tobulybės stovį. Kad jo toksai tikslas buvo, tai pirmieje krikščionys neabejojo apie tai ir tų savo įsitikėjimą patvirtino darbu: jie gyveno i mirė teip, kaip juos Kristus mokino. — Šiadien krikščionių bažnyčios galvos pasitenkina tuo, kad jų gamtos alios avys pastato jiems puikius Dievo namus, o šale jų gra-

žius jiems bustus, duoda jiems gerą užlaikymą, išpažysta savo nuodėmes, prižada klausybę ir laukia dangaus, numirus. Apie tikrą žmonių gyvenimą: jų tamsumą, ištvirkimą, suktybes, neteisybes, gyvasties žudymą, ir tt. bažnyčiai nei motais. Ji nei nemano draugijos gerinti, savo žmones iš paklydimio gelbėti. Jai matos užtenka išpažinties ir paskutinio patekimo kaipto atlyginimo žmonėms už savo gerą gyvenimą, o jei dar to nebūtų gana, tai yra gi misios, ekzekvijos už mirusių "dušias" ir tt. — Prieš tokią srovę reikia atsikreipti.

Vinciusas "Tėvynės" num. 32, kritikuodamas "Laisvos Minties" ketinamą išleidimą, pasako: "Koks ponas, toks ir kromas", "Kokia tauta, tokia ir valdžia", "Kokia tauta, toki ir jos laikraščiai", vadinasi, mes negalime laukti, idant mūsų laikraščiai būtų geresni už vidutinišką mūsų pačių gerumą. (bet jie turi būti geresni: jeigu draugija puola doriskai, laikraščiai pareiga ginti tikros doros pamatus, o tuom pačiu ir draugiją. Red.). Sulyg šito išvedimo išima, arba, kad nemokančiam ko nors nėra vilties išmokyti, arba, kad laikraščiai tikslu nėra žmonijai švietimas. Seip ar teip imant, keistas tai manymas.

Toliaus, prirodinėdamas sumanytoją "Laisv. Minties" leidimo absurdiškumą ir bereikalingumą, kadangi, anot jo, tas rengiamas laikraštis netarumais mūsų tautos didumai (katalikams, reformatams), bet jos mažumai (laisvamaniams) — klaustina, ar "L. M." steigėjai žada nusišti save laikraščio kitokiams, kaip tik laisvamaniams? ir kaip toksai negalės būti naudingas mūsų tautai, bet dargi vodingas, nes klindysis kitiems, senesniems laikraščiams — "Vien. Liet.", "Liet." ir kitiems paverždamas iš jų skaitytos (ar jie tų darys su prievarta, ar pagavystę, ar kitaip?), jis pranašauja, kad pradėjus eiti "L. M.", tuojau pasipils Roma krododiliai, parazitai ir tt., o to visai — "labai menki, o rasit ir visai nę joki". Ar matome rezultatus kokių po "Kardui", "Galybei" ir kitų laisvamanių laikraščių? — klausia Vinciusas, Pats atsakydamas, sako grynai "Nėjoki". Vietoje to, jis "L. M." steigėjams pataria savo centus (matyt jis turi prie jų kokių nors tiesų) paversti "Liet. Mok. Dr-jai" arba pažangesniems laikraščiams.

Čia aš nesilium prirodinėti reikalingas ar ne mums dabar steigiamas laikraštis — tų paleiku jo steigėjams paaiskinti; noriu tik parodyti, kaip šitas kritikas siunra žiuri per savo apbrukusius tiklus. Pirmiausiai, mes pasitarnaujame tautos didumai ne patalikaudami jos prietams, tik priešindamiesi jiems ir todėl šitam tikslui visuomet turime eiti prieš srovę. Toliaus, jis nemato jokio rezultatu po "Kardui", "Galybei" ir jiems panašių laikraščių, kuomet juos kiekvienas čiupote gali apčiūpti. Nėra tai senas laikas, idant neatsiminti, kokia tasyk ejo kova ir kaip lietuvių gyvenimo pažvalgos pirmą jos skyrė nuo visų pačių pažvalgų dabartiniais laikais. Šitie laikraščiai, koki jie nebūtų buvę, buvo pagimdyti laiko ir, kaip toki, savo pripuolama dėli atliko. Atmename laikus, kuomet mūsų tili kunigai žinojo tik girtuokliant, pinigų sau krauti, išdemoralizuoti, o žmonės mokoje tik jiems rankas lūžinti ir, ausis suglaudę, klausyti. Tai buvo liekių gyvenimo srovė, su kuria kiekvienas stengėsi plaukti. Bet atsirado drąsus žmogus Jono Šliupai ir kaip lietuvių gyvenimo pažvalgos pirmą jos skyrė nuo visų pačių pažvalgų dabartiniais laikais. Šitie laikraščiai, koki jie nebūtų buvę, buvo pagimdyti laiko ir, kaip toki, savo pripuolama dėli atliko. Atmename laikus, kuomet mūsų tili kunigai žinojo tik girtuokliant, pinigų sau krauti, išdemoralizuoti, o žmonės mokoje tik jiems rankas lūžinti ir, ausis suglaudę, klausyti. Tai buvo liekių gyvenimo srovė, su kuria kiekvienas stengėsi plaukti. Bet atsirado drąsus žmogus Jono Šliupai ir kaip lietuvių gyvenimo pažvalgos pirmą jos skyrė nuo visų pačių pažvalgų dabartiniais laikais. Šitie laikraščiai, koki jie nebūtų buvę, buvo pagimdyti laiko ir, kaip toki, savo pripuolama dėli atliko. Atmename laikus, kuomet mūsų tili kunigai žinojo tik girtuokliant, pinigų sau krauti, išdemoralizuoti, o žmonės mokoje tik jiems rankas lūžinti ir, ausis suglaudę, klausyti. Tai buvo liekių gyvenimo srovė, su kuria kiekvienas stengėsi plaukti. Bet atsirado drąsus žmogus Jono Šliupai ir kaip lietuvių gyvenimo pažvalgos pirmą jos skyrė nuo visų pačių pažvalgų dabartiniais laikais. Šitie laikraščiai, koki jie nebūtų buvę, buvo pagimdyti laiko ir, kaip toki, savo pripuolama dėli atliko. Atmename laikus, kuomet mūsų tili kunigai žinojo tik girtuokliant, pinigų sau krauti, išdemoralizuoti, o žmonės mokoje tik jiems rankas lūžinti ir, ausis suglaudę, klausyti. Tai buvo liekių gyvenimo srovė, su kuria kiekvienas stengėsi plaukti. Bet atsirado drąsus žmogus Jono Šliupai ir kaip lietuvių gyvenimo pažvalgos pirmą jos skyrė nuo visų pačių pažvalgų dabartiniais laikais. Šitie laikraščiai, koki jie nebūtų buvę, buvo pagimdyti laiko ir, kaip toki, savo pripuolama dėli atliko. Atmename laikus, kuomet mūsų tili kunigai žinojo tik girtuokliant, pinigų sau krauti, išdemoralizuoti, o žmonės mokoje tik jiems rankas lūžinti ir, ausis suglaudę, klausyti. Tai buvo liekių gyvenimo srovė, su kuria kiekvienas stengėsi plaukti. Bet atsirado drąsus žmogus Jono Šliupai ir kaip lietuvių gyvenimo pažvalgos pirmą jos skyrė nuo visų pačių pažvalgų dabartiniais laikais. Šitie laikraščiai, koki jie nebūtų buvę, buvo pagimdyti laiko ir, kaip toki, savo pripuolama dėli atliko. Atmename laikus, kuomet mūsų tili kunigai žinojo tik girtuokliant, pinigų sau krauti, išdemoralizuoti, o žmonės mokoje tik jiems rankas lūžinti ir, ausis suglaudę, klausyti. Tai buvo liekių gyvenimo srovė, su kuria kiekvienas stengėsi plaukti. Bet atsirado drąsus žmogus Jono Šliupai ir kaip lietuvių gyvenimo pažvalgos pirmą jos skyrė nuo visų pačių pažvalgų dabartiniais laikais. Šitie laikraščiai, koki jie nebūtų buvę, buvo pagimdyti laiko ir, kaip toki, savo pripuolama dėli atliko. Atmename laikus, kuomet mūsų tili kunigai žinojo tik girtuokliant, pinigų sau krauti, išdemoralizuoti, o žmonės mokoje tik jiems rankas lūžinti ir, ausis suglaudę, klausyti. Tai buvo liekių gyvenimo srovė, su kuria kiekvienas stengėsi plaukti. Bet atsirado drąsus žmogus Jono Šliupai ir kaip lietuvių gyvenimo pažvalgos pirmą jos skyrė nuo visų pačių pažvalgų dabartiniais laikais. Šitie laikraščiai, koki jie nebūtų buvę, buvo pagimdyti laiko ir, kaip toki, savo pripuolama dėli atliko. Atmename laikus, kuomet mūsų tili kunigai žinojo tik girtuokliant, pinigų sau krauti, išdemoralizuoti, o žmonės mokoje tik jiems rankas lūžinti ir, ausis suglaudę, klausyti. Tai buvo liekių gyvenimo srovė, su kuria kiekvienas stengėsi plaukti. Bet atsirado drąsus žmogus Jono Šliupai ir kaip lietuvių gyvenimo pažvalgos pirmą jos skyrė nuo visų pačių pažvalgų dabartiniais laikais. Šitie laikraščiai, koki jie nebūtų buvę, buvo pagimdyti laiko ir, kaip toki, savo pripuolama dėli atliko. Atmename laikus, kuomet mūsų tili kunigai žinojo tik girtuokliant, pinigų sau krauti, išdemoralizuoti, o žmonės mokoje tik jiems rankas lūžinti ir, ausis suglaudę, klausyti. Tai buvo liekių gyvenimo srovė, su kuria kiekvienas stengėsi plaukti. Bet atsirado drąsus žmogus Jono Šliupai ir kaip lietuvių gyvenimo pažvalgos pirmą jos skyrė nuo visų pačių pažvalgų dabartiniais laikais. Šitie laikraščiai, koki jie nebūtų buvę, buvo pagimdyti laiko ir, kaip toki, savo pripuolama dėli atliko. Atmename laikus, kuomet mūsų tili kunigai žinojo tik girtuokliant, pinigų sau krauti, išdemoralizuoti, o žmonės mokoje tik jiems rankas lūžinti ir, ausis suglaudę, klausyti. Tai buvo liekių gyvenimo srovė, su kuria kiekvienas stengėsi plaukti. Bet atsirado drąsus žmogus Jono Šliupai ir kaip lietuvių gyvenimo pažvalgos pirmą jos skyrė nuo visų pačių pažvalgų dabartiniais laikais. Šitie laikraščiai, koki jie nebūtų buvę, buvo pagimdyti laiko ir, kaip toki, savo pripuolama dėli atliko. Atmename laikus, kuomet mūsų tili kunigai žinojo tik girtuokliant, pinigų sau krauti, išdemoralizuoti, o žmonės mokoje tik jiems rankas lūžinti ir, ausis suglaudę, klausyti. Tai buvo liekių gyvenimo srovė, su kuria kiekvienas stengėsi plaukti. Bet atsirado drąsus žmogus Jono Šliupai ir kaip lietuvių gyvenimo pažvalgos pirmą jos skyrė nuo visų pačių pažvalgų dabartiniais laikais. Šitie laikraščiai, koki jie nebūtų buvę, buvo pagimdyti laiko ir, kaip toki, savo pripuolama dėli atliko. Atmename laikus, kuomet mūsų tili kunigai žinojo tik girtuokliant, pinigų sau krauti, išdemoralizuoti, o žmonės mokoje tik jiems rankas lūžinti ir, ausis suglaudę, klausyti. Tai buvo liekių gyvenimo srovė, su kuria kiekvienas stengėsi plaukti. Bet atsirado drąsus žmogus Jono Šliupai ir kaip lietuvių gyvenimo pažvalgos pirmą jos skyrė nuo visų pačių pažvalgų dabartiniais laikais. Šitie laikraščiai, koki jie nebūtų buvę, buvo pagimdyti laiko ir, kaip toki, savo pripuolama dėli atliko. Atmename laikus, kuomet mūsų tili kunigai žinojo tik girtuokliant, pinigų sau krauti, išdemoralizuoti, o žmonės mokoje tik jiems rankas lūžinti ir, ausis suglaudę, klausyti. Tai buvo liekių gyvenimo srovė, su kuria kiekvienas stengėsi plaukti. Bet atsirado drąsus žmogus Jono Šliupai ir kaip lietuvių gyvenimo pažvalgos pirmą jos skyrė nuo visų pačių pažvalgų dabartiniais laikais. Šitie laikraščiai, koki jie nebūtų buvę, buvo pagimdyti laiko ir, kaip toki, savo pripuolama dėli atliko. Atmename laikus, kuomet mūsų tili kunigai žinojo tik girtuokliant, pinigų sau krauti, išdemoralizuoti, o žmonės mokoje tik jiems rankas lūžinti ir, ausis suglaudę, klausyti. Tai buvo liekių gyvenimo srovė, su kuria kiekvienas stengėsi plaukti. Bet atsirado drąsus žmogus Jono Šliupai ir kaip lietuvių gyvenimo pažvalgos pirmą jos skyrė nuo visų pačių pažvalgų dabartiniais laikais. Šitie laikraščiai, koki jie nebūtų buvę, buvo pagimdyti laiko ir, kaip toki, savo pripuolama dėli atliko. Atmename laikus, kuomet mūsų tili kunigai žinojo tik girtuokliant, pinigų sau krauti, išdemoralizuoti, o žmonės mokoje tik jiems rankas lūžinti ir, ausis suglaudę, klausyti. Tai buvo liekių gyvenimo srovė, su kuria kiekvienas stengėsi plaukti. Bet atsirado drąsus žmogus Jono Šliupai ir kaip lietuvių gyvenimo pažvalgos pirmą jos skyrė nuo visų pačių pažvalgų dabartiniais laikais. Šitie laikraščiai, koki jie nebūtų buvę, buvo pagimdyti laiko ir, kaip toki, savo pripuolama dėli atliko. Atmename laikus, kuomet mūsų tili kunigai žinojo tik girtuokliant, pinigų sau krauti, išdemoralizuoti, o žmonės mokoje tik jiems rankas lūžinti ir, ausis suglaudę, klausyti. Tai buvo liekių gyvenimo srovė, su kuria kiekvienas stengėsi plaukti. Bet atsirado drąsus žmogus Jono Šliupai ir kaip lietuvių gyvenimo pažvalgos pirmą jos skyrė nuo visų pačių pažvalgų dabartiniais laikais. Šitie laikraščiai, koki jie nebūtų buvę, buvo pagimdyti laiko ir, kaip toki, savo pripuolama dė

pinigų, pereinamais metais negalėjo iš užsienio išvažiuoti, — susivaišiuoti buvo labai labai neskaitytinga dalelė. Privatiškai teko kalbėti su keletu lenkų studentų; tie j boyoto pasakmes netiki, bet visgi pripažįsta reikala toliau boyotuoti — nepatogu esą pamesti pradėtą darbą. Juokais nurodžiau jiems, ar nesigalės paskui, kaip valdžia perkels Varšavos universitetą kitur, kaip ne kartą buvo besirengianti padaryti. "Tegul perkels" — atsakė — "ar į Saratavą ar į Vilnių". Tegu perkeity, pamislėjau, ir Vilnių, nors ir rusiškai būtų viskas išsugdoma ir būtų atžagareivisioje dvasioje vedamas, bet su laiku legviva bus jis priverstas mums tarnauti, negu visai naują pastatyti.

Negalima nepripažinti teisybės Lenkijos socialdemokratams: jie eina tiesiu keliu: buvo atsakantis lankas — boyotavo Lenkijos augštesnės mokyklas, dabar atėjo kita gaidynė, reikia nuo boyoto atsiskirti, kaip reikėjo atsiskirti reikiškai užstojus nuo dangelio revoliucijos metu statomų reikalavimų ir šauksmų. Studentas.

DABARTINIS FINANSINIS EUROPOS VALSTYBIŲ PADĖJIMAS.

Skolos svieto tautų, kaip mes žinome, jas dabar, savo "pradžią" iš dešimties iki dvidešimties metašimčių ir remiasi tautiška tvarkadarybe bei veikimais ir patikėjimu taislo išsidirbimu. Jos yra skiriamos ir sprendžiamos įstatymdavių keletos šalių galybių. Besididinant valdžių atsidaivimas vis besidauginančioms tautiško jungtinio gyvenimo pakraipoms, ypatingai didžiųjų tautiškų darbų tvėrimui, kaip ir karui, priveda kartais prie didelių išlaidų, kurioms padengti paprastų įplaukų neužtenka. Tokiu būdu Europos tautiškos skolos išaugo baisios. Bet skaitlinės, parodančios šitų tautiškų skolų apši, nepadaro pagrindo apskaitymui tam tikros šalies ar valstybės turtingumo, ar būdinumo, kadangi darant tokią apskaitą, visuomet reikia atsižvelgti į tautiškų nuosavybių ir užsiėmimų vertę. Todėl paduotos skaitlinės neriekia imti tikroje zodžio reikšmėje, nors jos gali duoti supratimą apie pastebėtiną tautų veiklumą.

Sulyg laikračio "Manual of Political Science", viso Europos tautų skolų 1785—89 metais buvo \$2.070.600.000; 1814—18 metais iki \$7.213.800.000; 1845—48 m. — \$7.967.000.000. Paskui jos dar daugiaus pasididino: iki 1874 m. pasiekė \$18.027.800.000.

1845 m. Didžiosios Britanijos tautiška skola buvo didesnė negu kokios kitos Europos šalies, ji pasiekė \$3.819.200.000, kuomet Prancūzijos skola siekė tik \$792.000.000. 1874 m. po praigaistam karui su Vokietija ir po apmokejimų penkių milijardų karo išš Didžiosios Britanijos ir Prancūzijos įsiskolinimo atnaša atsimainė, Prancūzija buvo įsiskolinusi tuomet \$4.350.200.000, kuomet Didžioji Britanija tik \$3.776.400.000. Nuo to laiko Prancūzija pereina visas kitas tautas. Sulyg "La Statistique Internationale des Valeurs Mobilières" VIII prancūzų, paduoto Alfredo Neymarco 1908 m. tautiškos Europos skolos nuo 1866 m. išaugo iki šitokių skaitlinių, apskritais skaitliais: 1866 m. jos siekė \$13.200.000.000; 1870 m. — \$15.000.000.000; 1887 m. — \$3.400.000.000; 1906 m. — \$29.600.000.000. Palukenos išmokėtos už šitas milžiniškas sumas pripuolamai metais: \$480.000.000, \$600.000.000, \$1.010.000.000 ir \$1.340.000.000.

Paskutine dvidešimties metų abelna Europos skolų suma pasidaugino šešiais milijardais dol., o palukeny kas metas išmokėta kuone du milijardai dol., o kasmetinės išlaidos kariumeniškiems tikslams siekia keturių šimtų milijonų dol. Abelnos kariumeniškos išlaidos šitais kas metas kokiais dviem šimtais milijonų dol. išeina daugiau, negu mokamos už skolas palukenos.

Prancūzija savo tautiškomis skolomis pereina visas kitas šalis, o teipgi palukeny didumu. Šitas veisinga ne tik sulyg abelnos kas metas mokamos palukeny sumos, bet ir sulyg dalies pripuolamos ant kiekvieno gyventoj. Rusijoje gi, nors valstybės skola išeina keturis penktadalius Prancūzijos skolos, bet palukeny išpuola ant kiekvieno žmogaus ne ka (Tasą ant 5 pusl.)

Tikėjimų Istorijos Rankvedis

Su paveikslais

Parašė, bendradarbiaujant kitiems mokslininkams,

P. D. Chantepie de la Saussaye,

Teologijos profesor. Amsterdame,

Vertė J. Laukis

tai ne medžiai patys, ką buvę garbinami, bet dieviškasis debesių, audrų ar šviesos medis. Idomu, kad kuone visa mytologiškoji terminologija, tarytum, susitaiko su šita pažvala, kadangi debesiais yra lapai, saulės spinduliai šakos, žvaigždėmis to medžio vaisiai, ir tt. Teip pat kitokiais ir daugiau mąstingais bei pasekmingais būdais buvo bandyta persodyti šventus medžius nuo žemės dangum. Baudissin su apstingos ir akylai sutvarkintos medžiagos pagelba stengėsi parodyti, jog pas semitus medžiai buvo garbinami tik kaip "gyvybės tvėrinčios Dievo, gamtoje apsirėikiančio, pajiegos, ženklai". Žaliuokliai medžiai, k. v. tarputynmedis, ciprisas, palma, pome, granatas su savo sėklų gausybe ir aržuolas, kaip tvirtybės ženklas, yra šventi dievams, ir ypatingai dievams, kurių pajiega ir veikmė jie simboliškai parodo. Kiti šitų medžių, kaip Afrodėtas-Astralės ciprisas, buvo priimtas grekų teipgi. Iš kitos pusės Robertson Smith stengėsi sujungti medžių ir vandens garbinimą pas semitus.

Medžių, kaip gyvų esybių garbinime, galima žiūrėti į jų gyvastį kaip į medžio paties vėl, arba kaip į dvasią gyvenančią medyje. Abu sanprotavimai tankiai susitinka ir neretai susivienija. Medžiui yra priskaitoma pajautimas ir atjautimas ir jį sužeidus jam bėga kraujas. Manymas gyvuliškos ir augališkos gyvybės bei augio giminingumą, kad žmonės iš augalų ar medžių išdygę, kuris dabar priklausė tik poetiškai kalbai, yra išreikšta mytuose. Toki mytai priklauso įvairioms tautoms; jie yra randami pas žulus pietinėje Afrikoje, kaip ir persų bei germanų mytologijoje. Mannhardtas apsnėkėjo įvairias manymo puses sulyg medžių vėlių ir medžių dvasių germaniškoje kaip ir klasiškoje senovėje. Medjų gyvenanti dvasia tankiai yra skaitoma kaip globinga pavienio asmens, namo, ar kaimo dvasia. Su šitais gyvenimo ar likimo medžiais (Svedijoje vadina juos Vardtraed) ankštai rišai gyvenimas ar pasisekimas pavienių žmonių, ar namų, kurių pusėje yra, ar kuriuos jie sergsti. Aš nesakysiu, jog manymas apie skurinių svieto medį Yggdrasil būlų šitepos aiškinamas; griežtai simboliškas šito svieto medžio aprašymas atrodo man teip mažai išaiškinamas animistiskomis nuomonėmis, kaip ir simboliškas dviejų rojus medžių aprašymas Sen. Istat. ii. Bet Mannhardtas turi teisybę, žiūrėdamas į nuomonę apie medžių dvasią kaip į augio genijų, augmenybės demoną ir parodė šitą nuomonę skaitlingais liaudiniais papročiais ir garbinimo apeigomis, germaniškuose gegužio medžiuose, griekškame Eiresione, romiškame Arbor intrat, ir tt., kurie ejo drauge, ar turėjo atvesti atmainą meto laikų, arba gerą piutį. Bet abejojama, ar Mannhardtas turi teisybę, statydamas čion laukinius žmones ir miško dvasias, kuriuos jis atranda germaniškoje ir klasiškoje senovėje, bet kurie teipgi apsirėikia kitur, pav. Indijoje, kaip pulkas, sekantis paskui Sivą, kadangi jie greičiau priklauso prie elementariškų ir gamtiškų dvasių. Aš bent priskaitau drydus, bet ne centauros ir faunus, kaip priklausančius prie medžių garbinimo. Nėra aiškesnės priedoros nuomonė, jog medžiai buvo laikomi gyvomis esybėmis, kaip paprotys medžių sutuokimo, kuris Indijoje ir po šiai dienai yra apvaikšciojamas su didele iškilmė. Augstėnės civilizacijos laipsniuose dendolatrija arba aržuolų garbinimas oficialiai yra užlaikoma tuluoše rituališkuose veiksmuose. Buddizmas linksta prie to labai: pasakose apie pirmesnę Buddos gimimo, jis apsirėikia keturiasdešimt tris kartus kaip medžio dvasia, medžio šakelė, po kuriom jis įgavo Buddos augstybę, tapo nuėsta ir pasodyta ant Ceilono salos, kur ji aplaiko tikėjimiskius pagarbinimus; paminklai teipgi, su kuriais Fergussonas supazindino mus, liudija buddisti medžių garbinimą. Medžių garbinimas klisti daugelyje apeigų pas grekus ir romėnus per viešas šventes (Pijsnepsia, Thargelia, ir tt.). Mės jau paminėjome, jog jis vis dar tebegyvuoja žmonių papročiuose.

Budas medžių garbinimo buvo įvairus. Saknys buvo šlakstomos aukos krauju; maistas ir kitos dovanos buvo dedama po medžių, ar kabinama ant jo šakų; buvo skudurmedžiai, nukabinoti visokiais sklypais ir siulais. Žmonės teipgi šaukėsi prie medžių nulemiamams ir manė, jog jie girdi juos vaitodami viršūnėse; Dobonos aržuolas, Nagnano palma Jemene ir aržuolas paminėtas Teis IX. 37 priklausė prie šitos rūšies nulemiančių medžių.

Bet kiti augmenys teipgi buvo šventi. Tikėjimas į apsaugojimą ir atgriebimo sveikatos, apturėjimo ilgo amžiaus pajiega, kuri abelnai buvo manoma esanti vandenye ir augmenyse, yra parodyta, kaip buvusi indogermaniškoje senovėje, Rig-Vedos, Avestos ir žmonių tikėjimo. Daug augalų įgavo didelę tikėjimiską svarbą. Indijoje ir Persijoje buvo toksai augalas soma ar haoma, iš kurio šventas gėralas buvo daromas; tasai augalas išėjo į galingą dievybę, Bramanizme, kaip ir buddizme lotus augalas buvo laikomas didele garbė. Indijoje po šiai dienai garbintojai Višnu garbina augmenį tulasi. Keltiškoje, kaip ir germaniškoje senovėje amalo šakelė lošia svarbią rolę.

Terp tikėjimiskų supratimų vargiai yra toks daugpusis, kas, kaip garbinimas gyvulių. Jame galima surasti įvairiausi pajautimai ir nuomonės įvairių civilizacijos laipsnių ir visai būtų klaidinga priėmus abelą pradžią ir vieną išaiškinimą viskam. Jei vediskasis indas pavadina debesius dangaus karvėmis, tai tas nieko neturi bendro su karvės garbinimu kaip švento gyvulio, kuris net mūsų laikie priveda Indijoje prie kruvinos karės su angliais, nepasigailinčiais šito tikėjimo, o kaip senoviskieji germanai dėdavo indą su pienu namą sergstiančiam žalčiui, tai tas nieko bendro neturėjo su supratimu apie kovą tarp dieviškojo dievaio ir tamsaus žalčio demono. Todėl mės turime teisybę, leisdami sau čion teipgi įrankius išaiškinimus visokioms apsirėikimų grupoms. Terp ty, žinoma, yra kiti, ką neišaiškina nieko, ir pasirodo neturį jokios vertės. Jei mės, kaip Grimm daro lygiol, išvesime kaip vieną iš svarbiausių priežasčių gyvulių garbinimo, jog "sulyg pavieniais dievais jie buvo iki tulo laipsnio tarnystėje pas juos", tasyk tai lygiai bus tas, kas reikėjo išaiškinti. Šitas, galbut, daugiausiai ir buvo, kad garbinimas gyvulio kilo nepigilmingai nuo garbinimo dievo, bet su juo susiliejo, arba kokių-nors būdu prisitaike prie jo. Tą patį galima pasakyti apie daugumą kitų išaiškinimų, kurių mės nereikalaujame

liesti. Graikai apspazinę su gyvulių garbinimu Egipte, sutvėrė visokią nuomonę apie tai, kurių daugumas buvo labai be sūdomonės, apie ką galima rasti pas Deodorą Sielieitį: bet idomu gana, jog praziūrėjo panašius apsirėikimus savo pačių tikėjime. Plutarchas atžymi skirtumą tarp graikų, kurie laikė gyvulius tik kaip pavedamus dievams, ir egiptiečių, kurie laikė juos tiesiog dieviškais. De Broses padarė svarbų žingsnį prie supratimo gyvulių garbinimo pas egiptiečius, slygindamas jį su negrų gyvulių garbinimu. Bet mės neisvedziosime iš to, jog fetišinė teorija išaiškina visą egiptiečių gyvulių garbinimą, tik kad egiptiečių tikėjimas neturi būti apsnėkamas, kaip jis pirmiau kad buvo, pavieniui, bet drauge su analogiškais etnografiškais ir istoriškais faktais.

Ispudžiai, kokius žmogus įgavo nuo artymiausio jam sutvėrimo, tariant gyvulių, buvo ypatingai gily. Kaip žmogus, teip gyvuliai turi abelą gyvasties principą ir samonę šitos giminytės išaiškina "sajautą kaip" ir nemėgi, kuriuos žmogus jaučia prie gyvulių. Kartais jis įgauna nemalonius ispudžius nuo gyvuliško prigimimo, kartais jis mato jame apsirėikimą abelnos gyvasties. Tokiuose supratimuose sunku yra atskirti simbolišką nuo anemistiską supratimo. Neisšivysčiusi samonė niekur negali pažinti tikro rubežiaus atidalinančio dievišką, žmogiską, ir gyvulišką. Laukiniai tankiai yra nustebinami pajiega, išminčia, ar nepermanomybe gyvulių, pav. negrai žiuri į beždžiones kaip į nelaimingus ar kenciančius žmones. Jungimas prosenių su gyvuliais yra labai abelnas, ką Spenceris išaiškina tuo, kad įvairūs gyvuliai, ypatingai žalčiai slankioja apie kapus arba gyvena arti jų. Ištikro, tikėjimas į gyvulišką žmogiskumą ir žmogiską gyvuliškumą yra labai išsiplatinęs. Jį galima rasti pasakose ir gyvulių epikose, kuris iš žmonių padavimų perėjo į rasiavą, supratimu apie vilkalokus, apsaugojimu visos gyvybiskos gyvasties, kuri tulose tikėjimiskose srityse, ypatingai buddizme, perėjo į priedermę, ir mokiniu apie persikilnojimą vėlių, ir daugeliu kitų supratimų.

Paminėjus kaikurias pamatines nuomones apie gyvulių garbinimą, toliaus peržvelgsime įvairias nuomones, kurios rišasi su anomis. Gyvuliai kartais yra garbinami tiesiog viename pavyzdyje, k. a. šventasis negrų žalts Whida, arba kaip visa rūšis, kurios, tokiame atsitikime, net vieno neleistu užmušti. Šventieji gyvuliai pirmosios rūšies yra rupestingai užlaikomi, jiems patarnauja kunigai ir kunigės savo šventamuiose, parinktinias maistas ir dailios pataitės yra atgabenamos jiems, o pastipus jie yra laidojami su didele iškilmė, kaip mės atsižinome ypatingai nuo egiptiečių. Žinoma, atsitikdavo, kad šventiems gyvuliams apgavus jų lukestis ir nelaimėje nedavus pagalbos, jie buvo baudžiami ir užmušami. Idomu paprotys yra pas tulas tautas, medžioklėje užmušus gyvulį prašyti jo atiedimo, idant tuoni nramdyti gyvulio dvasią; kalfrai daro tą dramblams, o šiaurinės azijatiškos veislės meškos, bet negana to, jie net laukia, idant užmuštos meškos galva, kuri yra kabinama jų gyvenamose, atgabentų jiems palaiminimus. Pereiga nuo tiesioginio gyvulių garbinimo į sudėtinį gyvulių ir dievų garbinimą tankiai yra neįžymn mės žinome tik iki tulam laipsniui, kaip tas įvyko. Šitas apsirėikimas atsitinka pas civiliztuotas tautas, k. a. egiptiečius, garbinusius gyvulį, dievytei perėjus vėl gyvastin; pas indus, persistatancius savo dievus gyvuliniais simbolais ir pas grekus suteikiančius dievams gyvulių savybes. Kas tankiai galėdavo atsitikti, tai suteikimas naujos prasmės garbinimui gyvulių. Jis buvo stumiamas į užpakalį, ir bet užlaikomas ir šventi gyvuliai tasyk stodavosi gyva atstovybe arba tik dievytės simbolu. Analogija balse ar rašte padarydavo kartais suvedatį (homonymiską ir hieroglyfiską). Anė kala atėjo kunigai ir išdirbo gyvulinį simbolizmą, kuris padaro gyvulių garbinimą filozofiską, butent visuotinius gyvasties garbinimu, apsirėikiamos pas gyvulį. Šitie trys laipsniai tankiai yra randami vienu ir tuo patim laikų įvairiuose tautos sluogsnuose, kas neabejojamai turėjo būti ir pas egiptiečius.

Bet mės, anaipol, nesisakome aiškiai ir galutinai išpainioję susimazgiusius šito kulto siulus. Tas neteip yra. Mės vargiai tepalytėjome didžiąją simbolišką svarbą, kurią gyvuliai įgavo mytuose ir apeigose. Šita svarba, žinoma, gali būti perdėta ir klaidingai išreikiama. De Gubernatis deda mytologiškuosius gyvulius visai į dangiskasis sritis ir sutveria "dangiskąją zoologiją", kurioje gyvuliai stojasi debesių, perkunijos, saulės simbolais, ir tt. Lenormant savo aprašyme Semiramis myto permainė žuvį ir balandžius semitiškosios mytologijos į gamtos vandeninių ir ugninių principų atstovus. Baudissin teipgi eina pertoli, užgindamas, jog semitai garbinę gyvus gyvulius ir sakydamas, jog pas juos jie esą tik paveikslinėmis dangiskųjų dievų ypatybių atstovybėmis; teip pat Reville, dedas kuone išimtiną svarbą ant to gamtinio simbolizmo, kuris stato mėsnesį kaip paukštį, saulę kaip žuvį, juras ir žaibus kaip žaltį. Šitas viskas neteisinga, arba vienpusiška; bet kas neužginčijamai teisinga, tai tas, kad mytiškoji kalba ir supratimas neatmetamai pripažįsta tokį gyvulinį simbolizmą. Žalts, su kuriuo Indijos, Persijos ir Egipto mytologijos dievai ar didvyriai kovojo, yra tamsus debesinis žalts; žaibai teipgi yra tankiai išreikiama žalči. Kiekvienu mytologija duoda priedoras patikrinimui mūsų tvirtumo, nors kartais yra nelengva surasti, ar mės galime aiškinti dalyką kaip gamtinį simbolą, ir kaip tą padaryti. Dabar mės nurodysime tik į didžiąją svarbą, kokią turėjo slobinai ir tigrai Chinuose, kaip veikiančios ir neveikiančios gamtos pusės ir todėl kaip pamato atstovai visai dievinimo sistemai.

Surašas gyvulių, esančių tikėjimisko garbinimo tikslais, jei galima būtų pilnai jį paduoti, apimtų visokius gyvulius — laukinius, naminius, pavojingus ir naudingus, bijomus ir mylimus, šliauziančius, lekiiančius, bėgančius ir plaukiančius. Vieniems didelė galybė yra priskaitoma, kitiems tik apyrybės veiklumo skraitas. Jei mės norėtume išskaityti kaikiuriuos gyvulius, kurių garbinimas labiausiai išsiplatinęs, tai mės atrastume, jog pas germanus didelė garbė buvo teikiama ožkoms, bullams ir arkliams, kaip nulemiantiems gyvuliams; pas šiaurines Europos, Azijos ir Amerikos veisles turime paminėti mešką. Bet jokis gyvunas nėra toks svarbus ar teip labai išsiplatinęs, kaip žalts, kuris arba tikėjimiskai garbinamas, arba bijomas perdem po visą svieta, išėmus kaikurias šaltas šalis, kur žalčių nėra. Čion veikia įvairiausi motyvai. Daug niekiškų nuomonių buvo išreikiama apie žalčių garbinimą ir žmonės stengiasi surasti visokias sanprotaujamas nuomones. Mės norime laikyti šalį nuo tokių nesuprantamų nuomoniavimų ir norime nurodyti tik į svarbią žalčių garbinimo pusę. Žalčių garbinimas yra ypatingai prigimtas Afrikoje ir Amerikoje negrams, laukinėms gentėms kaip ir civiliztuotoms veislėms Meksikos ir Peruvijs. Indijoje atrandame žalčius garbinant Nadzijas, o Graikijoje

ir Romoje žymės žalčių garbinimo nevisai išnyko net iš oficiališko kulto. Negalima užginti, jog panašios žymės teipgi atsitinka Sename Įstatyme. Idomu, jog žalčiai kartais pasirodo antagonistiskomis pajiegomis pasipriešinančiomis dievams, kartais kaip draugiškos globingos dvasios. Mės susitinkame su pirmaisiais jau minėtame pavyzdyje indiškoje Vritra, persiškoje Aji Dahaka, egiptiškoje Apep, eddiškoje kirmino iš Midgarto, prietam visur pas semitus, kur žalts atstovi "tamsias gamtos pajiegas, neorganizuotąjį chaosą" (Baudissin). Iš kitos pusės, graikų garbinime Asklepiajus žalts yra simbolu atsigriebimo, atnaujėjimo ir augio; romiškasis genijus priėmė žalčio pavildalę, o germanų liaudiniam tikėjime jis yra sargine namų dvasia. Pranašioji žalčio svarba yra labai išsiplatinusi. Sename Įstatyme jis yra vadinamas išmintinguoju gyvunu; daugelyje atsitikimų jis duoda nulemimus teip, kad prie Markaus Aurėlijaus, apgaudinėtijos Abonaticius, norėdamas suorganizuoti naują kultą su orakulu, negalėjo rasti nieko geresnio per žalčio simbolą. Išėmus žalčių, jokis gyvunas nebuvo garbinamas daugiau per pauksčius. Žmonių tikėjimas riša įvairius pauksčius su laime ar nelaimė; gegužė, juodvarnis ir varna plačiai yra laikomi likimo pauksčiais. Vėliaus apstistosime daugiau ant pranašio mokslo, atkreipiančio ypatingą atidžią į pauksčių ženklus.

Neminėjome dar vienos svarbios formos gyvulių garbinimo — garbinimo gyvulių, kaip totemo, nuo kurio, kaip savo prosenio, gentes gavo pradžią. Žodis Totemas, kurio tikra forma lygslol nėra tikrai žinoma, yra perimta nuo Amerikos raudonodžių, pas kuriuos šitas supratimas pirmiausiai atkreipė atidžią į save. Nuomonė ir paprotys, su ja surištas buvo tie, kad gentė turėjo vardą ar ženklą tulos gyvulių rūšies, k. v. karvelis, vilkas, meška, ar žalts, ir tt. (kartais teipgi augalo). Tasai gyvulys tasyk buvo skaitomas gentės protėviu, buvo laikomas garbėje ir jokiū būdu nebuvo užmušamas narių tosios gentės; šitas iš dalies gali išaiškinti išsiplatinusį draudimą kaikiurių maištų. Iš kitos pusės, tasai gyvulys buvo gentės ir jos pavienių narių draugų ir padėjęjų. Šitas tikėjimas yra sujungtas su tula draugijine įstaiga, žinoma abelnu matriarchato vardu, kuri yra ypatingai tame, jog gihningumas yra skaitomas tik nuo moters pusės ir kad to paties totemo asmenys niekuomet nesituokia savytarpė. Tokios totemiskos gentės buvo randamos netik tarp Amerikos raudonodžių, bet ir tarp australiečių — totemas ten yra vadinamas Kobong — ir tarp daugelio kitų žmonių veislių. Neseniai, pasidėkavojant ypatingai MacLennanui, plotas, priiskaitomas totemizmui, gana labai pasididino: negana to, kiti net bandė išvesti nuo jo visą gyvulių garbinimą, ar bent, su Tyloru, atrado jame svarbius gyvulinio garbinimo elementus. Daug nurodo ton pusėn. Nors dar nė viens iš svarbiausių egiptologų neprimė to, bet labai norėtusi šitą teoriją pritaikyti prie egiptiškojo tikėjimo, kur tiek daug gyvulių yra garbinama pavieniuose provincijose. Senovės šeimynų įstatymų ir indogermaniškų veislių tikėjimiskų papročių tyrinėjimas teipgi paduoda argumentus palaikymui šitos nuomonės. Galiaus naujas patvirtinimas atsirado ten, kur jis negalėjo but laukiamas, butent semitiškose studijose. Varduose ir išmėtytuose ruožuose, suteikiančiuose mums žinias apie gentišką senovės arabų ir izraelitų gyvenimą Robertsonas Smith atrado patvirtinimą MacLennano teorijos, jog totemizmas padaro drauginio gyvenimo laipsnį, kurį semitai teipgi perėjo. Stade teipgi pritarė šitam. Teisybė, kad šitas klausimas, kuris priklauso daugiau mokslui apie draugiją negu tikėjimo istorijai*), nėra dar nuspręstas; MacLennanas gi rado stiprų

*) Iš knygų apie šitos klausimus, moksliskai gvaldomų dvidešimt penkt metal atgal, paminėsiame — J. J. Bachofen, Das Mutterrecht. Eine Untersuchung ueber die Gynakokratie der alten Welt nach ihrer religioesen und rechtlichen Natur (1861); J. F. MacLennan, Primitive Marriage (1865); L. H. Morgan, Systems of Consanguinity and Affinity of the Human Family (1870) Sir Henry Sumner Maine, Ancient Law (1861), Dissertations on Early Law and Custom (1882); G. A. Wilken, Das Matriarchat bei den alten Arabern (1884); W. Robertson Smith, Kinship and Marriage in early Arabia (1885) ir neseniai jo išleistas Burnett Lectures (1889).

priešininką Sir Henry Sumner Maineyje, patriarchališkos teorijos apgynė. Mės čion norėjome tik parodyti, jog totemizmas padaro gyvuliško garbinimo šalį, — kuri nėra rubežiuojama vien keliomis Amerikos ir Australijos gentėmis.

Idant neapleisti nieko svarbaus, čion pridėsiame, jog gyvuliai ne tik yra laikomi šeimynų veislių ir genčių prosenais, bet teipgi lošia rolę kaikiurių miestų įsteginio mytuose, k. v. vilkė Romos įkurime, kaulė Albos, šernas Efesų ir meškos Berno, ir tt.; rolę gi šiteip gyvulių lošiama tankiai duoda nurodymą busimojo miesto padėjimo.

13. GAMTOS GARBINIMAS.

Gamtos, dangaus ir žemės, saulės, mėnesio, vandens ir ugnies garbinimas priklauso prie primityviškiausių ir abelniausių garbinimo formų. Jį randame pas laukines gentes greta su animizmu ir tankiai susimaišiusi su juo. Pas civiliztuotas tautos tikėjimas į daugiau asmeniškus dievus nenusimkė jo visai ir greta su šitais dievais dovanas ir garbė tankiai yra duodama medžiagiškai gamtai. Beto, užpakalį mytų ir ceremoniškų papročių oficiališko tikėjimo, tankiai gali būti randama liekanos gamtos garbinimo, ir net dvasiškai augščiauose tikėjimuose gamtos garbinimas pasilieka žmonių papročiuose. Su šitų daugpusiškų atnašų pagelba gamtos garbinimas ypatingai rodosi priatkomas paakinimui mus ant tikėjimisko ugio vienumo. Tyloras todėl ir tie, ką su juo susitaiko, labai geidžia statyti jį kaip jungiamąją grindį tarp fetišizmo ir politeizmo, nors jis priverstas yra pripažinti, jog pavieniai šito proceso laipsniai nesuteikia jokio tikresnio apsklembimo. Įvairias pažvalgas į šitą dalyką aprašysime, apskelbdami tikėjimo pradžią. Žiurint į platią prasmę, Tyloro pridudama animizmui, išeina, jog jis prisrao jam gamtos gyvybiškumą teipgi, ir kadangi šiame atsitikime vėl ir dvasia apgyvena medžiagiškus daiktus, tai gamtos garbinimas yra priskaitytas prie supratimo apie fetišizmą. Fetišizmui mės davėme siauresnę prasmę ir išėmėme iš jo, ką Schultze vadina "nauju dalyku". Pasirodo, jog ištikro nėra galimu žiūrėti į gamtos garbinimą, tikrų-tikrausiai numojant ant originališkumo, kaip į fetišizmą išsišakojimą, kuris yra originališku. Kokios vietos juodviečių susidurimo nebutų, visgi geriaus yra drauge su Reville atskirti gamtos garbinimą (kurį jis vadina naturizm) nuo animizmo. Lygiai teip pat yra sunku pasakyti rubežius gamtiškojo garbinimo priesingo pusę. Tikėjimų paskaidymas parodo, kaip didelis plotas daugelio yra skiriamas gamtos garbinimui. Teisybė, negalima abejoti, jog mytologiškas politeizmas nėra visiškai perėjęs kiton laipsnio pusėn, bet čion dievai tikrai yra daugiau negu asminamos gamtos esybės, nors daugumas jų priskaitomybių ir pildenybių, daugumas mytų ir ceremoniškų papročių priklauso prie gamtos garbinimo. (Toliaus bus).

Kiek senovės Graikai ir Romėnai prisidėjo prie pastumėjimo gamtos mokslų priekyn.

IS VISOKIŲ AUTORIŲ SULASE
Jonas Šliupas, M. D.

chaldejiškojo Saros arba perijodo 18 metų ir 10 dienų, kurs patikrina reguliarią atsikartojimą eklipsos. Graikus, kurie, pirma jo laikų, pasitenkino jūrų leisties pagal Dideję Meską — grubus prisiartinimas siaurėn — jis supazindino su mažesne konsteliacija to vardo, daug geresniu keliarodžiu jureiviams. Vienok jo sistemoje buvo itin daug navatamų. Tarp kitų dalykų, jis tikrino, kad žvaigždės susideda iš ugnies, ir kad žemė yra centru visatos.

Anaksimandras, sunus Praksiado, o mokytinis ir draugas Thelio, gimė Milėte 610 m. prieš Christų ir mirė 546 m. Vyrčiausia jo studija buvo matematika. Sako — jis išradęs prakypumą (obliquitas) eklipsos ir taiti mokines. Rodos, jis naudojois gnomonu susekimui saulėgrįžų (solsticijų) ir ekvinokcijų. Išradimas geografiškų žemlapių taipgi jam esti priskaitomas. Kaip filozofas, jis mąstė apie pradžią (archē) matomojo svieto, ir principu to sakė esant to apeiron (begaliskuma, neapsklemtinuma); nežinau, ar taiti ženkliną daugskaitlingumą pasauliui. Manoma yra, kad tas Anaksimandros neapsklemtinbas principas tolyginasi chaosui kitų filozofų. Iš jo jis išvedžiojo visus priešpriešumus, kaip šilumą ir šalumą, sausumą ir drėgnumą, atsidarant per nuolatinių judėjimą, ir kad viskas vėl grįžta atgal į jį. Kaip tie priešpriešumai — anot jo — susitauso, lyginai kaip apie jo hipotezė, ko kiu būdu iš jų pasidaro dangiskieji kūnai, neturime tikros žinios. Rodos, jis netikėjo į užgimimą jų (tikrojo prasmėje to žodžio), bet manė, kad begaliniai atomai ar vienatos, iš kurių archē (pirmapradinė medega) susidėjo, tik atmaino savo atnašias vietas ar stovėnes, paklusnūs būdami judinančiai galybei, juose esančiai. Tarp jo ypatingų nuomonių randame, kad saulė esanti augščiausioje šalyje dangaus, kad savo apemyje yra 28-kart didesnė už žemę (kurį tvirtino sukančius aplink savo ašį), ir kad panėsauja į cylinderį, iš kurio teka nuolatinė srovė ugnies; kad eklipsos pasidaro užsikemsant skylėms, per kurias ugnis teką; kad mėnulis, kurio šviesa esti reflektuojama nuo saulės, taipgi ešas cylinderiu 19-syk didesniu už žemę; ir kad mėnulis vaizdomasis (fazos) pasidaro per prakypumą pozicijos, o eklipsos — per pilningą apsisukimą. Jis mokė, kad žemė turi pavidalą velano arba cylinderio, ir kad ji plauko viduryje visatos, kad ji pasidarė saulei išdiovinus drėgmę, ir kad gyvūnai tapo pagaminti iš drėgmės.

Anaksagoras, vienas iš kilčiausių filozofų Joniškės mokyklos, gimė Klazomenuose, Jonijoje, 500 m. prieš Christų. Jo seimyna buvo kilti ir turtinga, ir todėl jis galėjo pasišvęsti tyrinėjimams. "Vienok jis pats, regis, turtu nevaldė, bet pavedė saveim giminaičiams. Susilaukęs 20 metų amžiaus, jis kuko į Atėnus, kur, bėgant laikui, įgyjo garsų vardą, ir turėjo keletą praklinių mokytojų, tarp jų: Periklį, Euripidą, Sokratą ir Archelau. Galiausiai, apskustas už įžeidimą dievų, jis tapo mirtim pasmerktas. Vienok ištarmė tapo atmainyta išgijimu iki mirčiai per iškalbą Periklo. Jis prasišalino į Lampsaką pagal Hellespontą, kur ir mirė, susilaukęs 73 metų amžiaus. Senis su išdidumu sakydavo išgijime: "Ne aš netekau Atėnų, bet Atėnai neteko manęs". Kada jau merdėjo, miesto magystratas klausė, kokios garbės jis laidojamas norėtų? "Duokite vaikams šventadienį", buvo keltas galvinio atsakymas, ir per keletą šimtmečių diena jo mirties buvo minima visose mokyklose Lampsako.

Nelengvu yra atsiekti nuomones Anaksagoro filozofijoje, nes tik trupiniai jo veikalų teusiliko, o ir tie kartais vieni kitiems priešišai. Vieną dalyką žinome, kad jis giliaus pažinojo fizikūs įstatymus negu jo pranokejai ar sagadyniečiai. Absurdai jam priškaitomi nieko neatrodo, nėra jo gadynėje mėginimas išaiškinti nors keletas gamtos apsiereikimų turėjo drauge eiti su svajonėmis. Dideliu pridėjimu prie senovinės filozofijos būvijo jo mokymas apie pradžių visų dalykų. Jis manė, kad visa medega iš pradžių buvo padėjime atomų; kad tie atomai, be galo skaitlingi, ir be galo dalytini, buvo nuo amžinųjų amžių, ir kad iš to begalinio chaoso mažmenų tvarka tapo įvedinta per įtekme ir veikmę amžinosios išmirties (nous). Jis taipgi tvirtino, kad visi daigai yra tik sukrovinių šitų atomų, ir kad smotas aukso ar geležies ar vario susideda iš nepermanomai smulkių dalelių tos pačios medegos; bet — anot jo — daigatai įgyjo savo pavidalą ne iš netyčių ar per aklą likimą, bet per veikmę anos "žiedziančios dvasios", kurią jis aprašo kaip begalinę, savgalingą, ir su niekuomi nesumiestą. "Nous — jis sako — yra tyčiausia ir smulkiusia iš visų daigtų, ir turi pilningą žinią apie visąką, ir begalinę galybę". Jis tikėjo dangų esanti kietu skliautu; žvaigždės — tai akmenys, augstyn meste nuo žemės kokia nors smarkia konvulsija, ir padegti etheriu, kurs nuolatos dega augstutinėse šalyse visatos; Paukščių kelias — tai žemės šešelis; saulė — tai deganti kugė akmenų, didesnė už Pelofonėzją. Jis sąprotavo, kad kaip žemė, taip pat mėnulis turis gyventojus, kalnus, ir lankas. Jis įgyjo tulas apitikes

nuomones kaslink priežasties mėnulis šviesos laumės juostos, vėjų ir garso.

Pythagoras, išteigėjas itališkosios mokyklos filozofijoje, buvo kiltu astronomu, ir toli pralenkė savus pranokėjus. Gyvenimas jo tapo aptamsintas daugybe legendų ir neįtikėtinų pasakų. Gimė (apie 570 m. prieš Christų) ant salos Samos, kaip sunus pirklio Mnēsarcho (anot kitų signetų įrašytojo), gyvenimo laikuose Polykrato bei Tarkvinijaus Superbo (540—510 m. prieš Christų). Sako jį buvus mokytiniu Pherekydo iš Lyros, Thelio ir Anaksimandro; jis keliavęs beveik per 30 metų, aplankė Egiptą ir svarbesnes šalis Azijos, net Indiją. Egipte, galbut, jis išmoko doktriną Metempsychozės (perėjimo vilnij), ir perėmė mistiškų įmonių, asketizmą, ir įpatinėjimus dijetos ir drapanos, nupiešiamus pobūdį pythagorėnų mokyklos.

Kelionėse subrendo planai Pythagoro; bet sugrįžęs į gimtinę salą, negalėjo gyventi dēlei tyrinijos Polykrato, ir to dēlei apsiuvo Krotonos mieste, pietinėje Italijoje, kur trumpame laike įgyjo neapribotą įtekme ant gyventojų ir įsteigė garsią pythagorėnų broliją (a la zokono Igno Loyolos) iš 300 turtuolių ir kiltiesnių žmonių, su apžaidais tyrinėti filozofiską sistemą savo vadovo ir glamonėti asketiskų papročius bei religiškus įmonius, pasiutylus jojo. Toji filozofiską mokyklą ir religiską broliją veikiai įgyjo taipgi politiską galybę, kurią panaudojo labai aristokratijos. Sako, jis padidinęs savo įtekme prileidimui moterų — ko kiti senovės galviniai nepadarė — lankyti savo lekcijas ir pamokymus. Tačiau apie vidutinį sutvaikymą ir grošį šitos brolijos mažai kas žinoma; tik visi sutaria tame, kad kas buvo daroma ir mokoma tarpe jos sąnarių, buvo gilioj paslapytyje laikoma nuo išlaukinio svieto.

Stropiai parinktieji sąnariai, kame Pythagoras daug tikėjęs į savo pažintis fiziognomijos, turėjo pereiti ilgą laiką probacijos, kur išmėginamas buvo jų kantrumas ir susivaldymas. Mokiniai buvę visatinai padalinti į esoteriškų, prileidžiamų prie augštesnių doktrinų ir pamokymų, ir eksoteriškų, kurie gaudavę visatinus pamokymus. Gyvuliškas maiestas buvo uždraustas, ir, be abejonės, blaivumas buvo labai reikalaujamas. Mokyme, daug atydos dėta ant matematikos, muzikos ir astronomijos, ir gimnastika įmė svarbią vietą lavinime. Religiskas mokslas buvo suteikiamas taip vad. Phytagoriskose Orgijose ar Mystėrijose. Mokytiniai turėjo neapribotą pagarbą savo mokytojo (ką liudija žinomas išsitarimas: ipse dixit), buvo prisirišę prie vienas kito, bet labai neapkęntė savo išlaukinio svieto.

Politiškoji galybė, vartojama tik labai aristokratijos, sukeldino liaudyje pavydą ir neapikantą, dēlei ko galiausiai brolija paitė turėjo. Karas tarp miestų Krotonos ir Sybaries kurioje pythagorėnai emė žymų dalyvumą, pasibaigė išardymu pastarojo miesto (510 m.), ir dabar pythagorėnai lažiaus negu pirma užsispyrė prieš liaudies partiją. Įvyko smarkus sukilimas; namas, kur vadai pythagorėnų buvo susirinkę, tapo padegtas, ir daugelis dingo gaisre. Tolygus sukilimai kilo ir kituose miestuose pietinės Italijos, kur pythagorėnų klubai buvo surengti, ir pythagorėnų politiskoji galybė tapo visur nusiaugta, nors kaip filozofiską sektą jie išsilaukė dar per ilgus metų metus. Pats Pythagoras, sako, pabėgo į Metapontum, ir ten mirė 504 m.; bent jo kapas ten rodomas buvo Cicero laikuose.

Sako, Pythagoras pirmas priėmęs titulą filozofas (išminties mylėtojo) ažuot vardo sofos (išmintingas), kaip galviniai pirmiau būdavo šaukiami. Neabejotina, kad jis laikėsi doktrinos apie transigraciją vėlių kūnais žmonių ir kitų gyvūnų. Šiaip sunku yra tikrai žinoti Pythagoro filozofijos sistemą, nes priversti esame remtiesi kompiliacijomis vėlesnių raštininkų (labiausiai Diogeno Laertiaus, Nauja-Platonistų, Porphyriaus ir Jamblichio). Mokykla buvo linkusi galvoti apie abstrakcijas kaip vieninteliai tikrą pagrindą mokslui ir šakaiui; anot pythagorėnų, tik skaitlinėje tėra galima užtikti absoliutišką tikrumą; skaitlinė yra esybė visų daigtų, net — tulu misteriskų būdų — pačiai daigtai. Atitrauktu principu viso tobulumo buvo Vienas ir Finitum (galas, o netobulumo — Daug ir Infinitum (begalinis). Ant tos pačios doktrinos rėmėsi Muzikos teorija; Sistema Visatos, manomos kaip Kosmos (viena harmoniška celiybė), susidedančios iš 10 dangiskų kunų, besisukančių aplink Cenarišką Ugnį. Zidinį ar Aukurą Visatos; ir garsinga doktrina Harmonijos Sfėry, muzika, padaroma (kaip manė) judėjimu šitų dangiskų kunų, kurie buvo suteikti protarpiais sulys įstatymų harmonijos, sudaranti kiltą Muzikaliską Skalę. Etiškas mokymas pythagorėnų buvo tyras ir dvasiško būdo; Dorą laikė už harmoniją dvasios, prisiartinimu prie dievystės; suivaldymas, tikrumas ir vaikusmas širdies, sąžiniškumas bei mokymas reikaluose gyvenimo — regis — to žyme jų pobūdžio.

Visokeriopi išradimai muzikoje, astronomijoje ir matematikoje buvo priskaitomi Pythagorui; tarp kitų, propozicija dabar žinoma kaip 47-ta Euklydo (knyga I). Juk jis paskelbė, rods ant išsvajotų pamatų, teoriją, kurios teisybė vienok tapo vėliau atrodyta, kad saulė yra centru planetariskiojo svieto, ir kad žemė sukasi aplink ją. Pythagoras taipgi pirmas mokino, kad Austrinė ir Vakarinė yra iš tiesų viena ir ta pati planetė. Bet Pythagoro pažvalgos mažai ar suvis nerado palaikytojų iki Koperniko laiko. Jis pirmas įvedinęs tarpan graikų tikras svarstyklės ir mieras, jis pramane padauginimo tobuliųjų, ir abakų

(Toliau bus).

(Tasą nuo 4 pusl.).

daugiau kaip vienas trečdalis pripuolamo Prancūzų valstiečių; tačiau mokesčių sunkenybė Rusijoje daug sunkiau turi gulti ant gyventojų dėl menkesnių jų pelnų.

Kokiais milžiniškais žingsniais tautiškos įvairių Europos šalių skolos nužengė paskutiniuosius laikais, galima matyti iš šito: 1906 m. Vokietijos skola pasididino \$654.000.000; Belgijos \$124.000.000; Prancūzijos \$87.000.000, o Didžiosios

Britanijos \$61.920.000. Pasididinimas abiejų Europos tautų išlaidų kairiūmeniškiems tikslams, yra parodyta tokiomis skaitlinėmis: 1866 m. viso kareivijai ir laivynams išleista \$600.000.000; 1870 m. — \$700.000.000; 1887 m. — \$900.000.000, ir 1906 m. — \$1.340.000.000.

Žemiau paduota lenta parodo vėliausias abelno tautiškojo įsiskolinimo skaitlines kiekvienos europinės šalies:

Šalis milijonais dolerių	Metinis palikimas milijonais	Pagalvius per metus tūkstančiais 1900 m.
Austrija (1906)	2.018	80,8
Belgija (1907)	666	25
Bulgarija (1906)	69,6	6,4
Danija (1906)	66,6	2,2
Suomija (1906)	28	1,2
Prancūzija (1907)	5.835,4	246,4
Vokietija (1907)	4.220	165
Did. Britanija (1906)	3.945	155
Graikija (1905)	179	17,2
Vengrija (1905)	1.140	40,8
Italija (1906)	2.604,4	115,4
Luksemburgas (1906)	2,4	—
Olandija (1907)	479	15,2
Norvegija (1905)	83	3,2
Portugalija (1905)	800	24,4
Rumunija (1907)	287	16,8
Rusija (1907)	4.591,4	202
Serbija (1907)	110	5
Ispanija (1907)	1.829,2	81
Svedija (1906)	105,6	4
Sveicarija (1906)	20,2	1,2
Turkija (1905)	474	—

VISO \$29.552.800.000 \$1.208.200.000

ATEIVYSTĖ I ARGENTINĄ.

Mananti, buk visi išeiviai, apleidžiant Europą, traukia į Jungtinius Šiaur. Amerikos Valstius, nusistebės, išgirde, kad Argentina sulaukė daugiau ateivių 1908 m. negu Jung. Valstai 1897 ar 1898 m.: 1908 m. į Argentiną pribuvo 255.750 ateivių. Tai yra apie trečią dalis ateivių skaitliaus, atėjusių šiais metais į Jung. Valstius, bet kadangi Jung. Vals. perėina Argentiną žmonių skaitliumi penkiolika kartų, tai aišku, kad, sulys žmoningumo, atnašos į kurkas pereina Jung. Vals. kaip žadėta žemė savo tėvynę apleidžiantis europiečiams. Vienok, pasizirėjus į nusisimto knygas, kur šitos skaitlinės randama, matyti, kad apie likusią pietų Ameriką nereikia spręsti pagal Argentiną: Brazilijos ateivystė eina mažyn, o Chilės ateivystė yra menka. Iš 76.292 ateivių 1901 m. apsigyvenusių Brazilijoje, kasmetinių prie žmonijos prisidėjimų skaitlius sumažėjo ir paskutiniai surašai 1904 m. parodo tik 12.447. Per penkerius metus, skaitant 1901 ir 1905 Chili paduoda viso tik 14.000 ateivių. Bolivijoje ir Peru rijoje nepaduota jokių skaitlinių "Diplomato metaknygė", todėl reikia manyti, kad ateivių skaitlinis yra per daug mažas jo pažymėjimui.

Viena svarbiausių priežasčių, dėlko Argentina teip noriai pasirenkama apsigyvenimui, anot laikraščio "Liter. Digest", yra be abeje tame, kad valstybė pati rupinasi apgyvendinti vidurių žemės plotus. Nuo Eugenio Garzono, laikr. "Figaro" (Paryžiuje) atsižinome, kad ateiviams, išlipus ant kranto, per penkis dienas duoda geras maistas ir tinkama prieglauda. Tautiškas Darbo Biuras suranda jiems vietas, jei jie prasti darbininkai ar amatininkai, išsiunčia juos į jų vietas po Biuro agento priežiūrą ir duoda užlaikymą dykai to dienų. Šitas raišėjus sako, kad jei, atėjęs į paskirtą vietą, "ateivys nori važiuoti dar toliaus, kitu geležkelio, tai jam išperkama tikietas ir jis važiuoja, agento priežiūras, iki stoties". Sulys Garzono, Argentina ateivių priėmė 1865 m. 11.767; 1875 m. 42.066; 1885 m. 108.722; 1897 m. — 135.205; 1905 m. — 221.622; 1907 m. — 209.108 ir 1908 m. — 255.750.

Apie šitų ateivių kokybę ir rūšį Garzonas sako šitai:

"Mes neįprastai žiūrėti į šitą užplaukimą kaip į paprastą ateivystės klijimą ir puolimą, užeinantį tikrai pušies darbams, bet kaip į ateivystę, pasiliekantią Argentiną, kas metai nuo 1850 iki 19000 asmenų. Tai kita gera pusė 1908 m. ateivystės. Šiais metais ateiviai ne tos pačios rūšies, ką jų pirmtakūnai, kurie atėjo be jokiu turtu ir atsinešė su savim tik norą dirbti. Šiais paskutiniuosius metais ateivystė didžiojoje susideda iš smulkiųjų kapitalistų, ateinančių su išgalėmis užteklinomis prašalimui daugelio nepatogumų apsigyventi svetur ir daryti sau gyvenimą sulys savo išgalės. Antrą vertus, Italijos ateivių atnaša sumažėjo, kuomet ispanų ateivystė žymiai pasididino.

Argentinos valstybės žemdirbių stes ministeris sako, kad paskutinių metų ateivystė atsižymi pastovumu, kadangi ateiviai atėjo su visomis šeimynomis.

ATSISAUKIMAS IS ARGENTINOS, IS ROSARIO Miesto.

Mes, Rosario lietuviai meldžiame Šiaurinės Amerikos lietuvių, ar nebūtinai toki malonus susilpti naujai uždėtą mūsų knygynę lietuviškoms knygoms; mes už tą busime labai dėkingi. Auklas meldžiame siųsti antrašus: Senor Napoleon Matuliasukas, Calla Chacabuca 1767 Rosario (Santa Fe) Argentina.

Mes sutvėrėme naują draugiją vardu "Krivų Krivaičių. Tikslu draugijos yra sviesti ir platinti blaivystę, toliaus gal bus aprūpinami nariai pašelpoms bedarbė ir ligoj.

Bendrovės nariai yra: S. Radavičia, A. Ginčas, A. Šanavičia, S. Mikutis, S. Kardinskas, S. Lileikis, P. Krikstaliūnas, J. Radzikauskas, S. Murovskis, J. Gutulis, J. Šiaučiusas, P. Šiaučiusas, A. B., M. Povilaitis, J. Orlovskis, K. Jablonskis, M. Adomonis, P. Politauskas, J. Stankus, K. Mataitis, J. Orlovas, K. Vilimas, S. Grižas, K. Lubinskis, K. Čepas, J. Strečkus, J. Pinkevičia, A. Doveika, E. Stanevičia, J. Keris, S. Veščiusas, J. Maimonis, A. Savickas, N. Matuliasukas, visi iš Kauno gub., S. Radavičia iš Suvalkų gub.

N. Matuliasukas.

TĖVYNĖS MYLĖTOJŲ DRAUGYSTĖS REIKALAI.

Vieus raštus Tėv. Myl. Dr. Jos reikalauso, kuopus ir pavienios ypato malonės siųsti Dr. Jos Lit. Kom. nariui ir redaktorui.

J. LAUKIS, 601 Brick at, Valparaiso, Ind.

TĖVYNĖ MYLĖTOJŲ DRAUGIJOS APYSKAITA.

[Plauck:]
Pittsburg, Pa., 9 kuopa, per J. Milacką \$745.
Norwood, Mass., 35 kp., per S. Babilą 1.80.
Traverse City, Mich., G. Gaubas 60.
Bayonne, N. J., pavieniai, J. Jeunevičia 1.20.
Norwood, Mass., 36 kp., per P. Babilą 3.00.
Athens, Ill., pavieniai, V. Keistutis 60.
So. Chicago, Ill., 33 kp., per B. Jesulį 2.40.
Throop, Pa., 35 kp., per V. Stulpiną 1.35.
Philadelphia, Pa., 4 kp., per J. Baltrušaitį 4.80.
Minersville, Pa., 1 kp., per M. Mikolavičienę 1.80.
Spring Lake, Idaho, pavieniai Vysilai 1.20.
Valparaiso, Ind., per S. Šapranauką 6.30.
Bellows Falls, Vt., Vilkauskas pavieniai 60.
Viso labo nuo 22 berzelio 16 rugp. pribuvo \$33.70.

AUKOS V. KUDIRKOS RAŠTŲ IŠLEIDIMUI:

Philadelphia, Pa., "Laisvės" Kliubas, per A. Zuikį .. \$20.00.
New Haven, Conn., Draugija Sv. Franciškaus, per A. Vaišį 5.00.
New Britain, Conn., aukos prištos 24 seiman S. L. A. 2.25.

Viso labo nuo 22 berzelio iki 16 rugp. pribuvo \$27.25.
Tėv. Myl. Dr. Jai metinės duoklės pribuvo \$33.70.

Viso labo pribuvo nuo 22 berz. iki 16 rugp. \$30.35.

Išmokėta:
Reikal kasieriaus naujos kaucijos ant \$2000. \$10.00.
Perkraustymas T. M. D. knygų J. Simanavičiaus \$20.00.

Viso labo išmokėta iki 16 dienai rugpjūčio \$30.00.
Buvo izde T. M. D. iki 22 berzelio, žiurėk "Lietuvos" 27 num. \$2403.93.
Pribuvo nuo 22 berz. iki 16 rugp. T. M. D. izdan 30.35.

Viso turto T. M. D. iki 16 dienai rugpjūčio turi \$2434.28.
Tėvynės Mylėtojų Draugijos izdininkas A. J. Povilaika.

Coal Centre, Pa. Musų 39ta T. M. D. kuopa susideda iš desimties narių, kurių kiekvienas moka draugijos izdan kas mėnuo po 10c. arba ir daugiau, norėdami padidinti kuopos knygynę, rods nedidelį, nes susideda tik iš keturių dešimčių egzempliorių. Skaityt kuopa duoda knygas ir nesnariams, jei tik yra užstatoma knygos vertė pinigais. Susirinkimus kuopa laiko kas mėnėsis.

Mart. Kaleinikas.

IŠ VISUR.

Atėjo Paryžiui speciališkas telegramas, jog 16 rugpjūčio amerikonas Wellman, su savo orlaiviu išlėkė prie šiaurinio žemgalio naująsios Spitzbergen. Tegul jam pasiseks geriau negu švedui Andree, kuris, išlėkęs orlaiviu, dingo teip, kad jo ne mažiausio ženklo iki šiol dar nesurado.

Kaip rodosi, darbininkų streikai Švedijoje neužilgo pasibaigs. Darbininkų vadovai užvedė jau tarybas su darbdaviais. Gaila. Rodosi darbininkai per streiką ne daug ką pelnys. Stockholm spaustuvių savininkai apskundė teismui drukierių organizaciją už sulaužymą kontraktų.

Prancūzijoje, mieste Rheinis, laike mėginimų naujų prieš vėją palekiančių orlaivių, mašina amerikono Curtiss lėkė tiesiog ant Demaresto mašinos. Butų tai pimutinis susisūsimas orlaivių, bet tas netisitiko, nes Curtissui pasisekė iškilti augščiau ir Demaresto mašina perlėkė po apačia.

Jačonijos miesto Tokio bulvaras padovanojo Amerikos prezidentui Taftui 20000 vyšnių medžių, kurie bus pasodyti naujame parke prie Potomac upės, netoli Washingtone.

Vokietijoje, mieste Offenbach, besimandanti kanale mokyklų vaikai atidarė kanalo šlužę. Įsiveržęs su sykiu vanduo pagriebė 15 mergaitių, iš jų šešios prigėrė; prigėrė ir vienas darbininkas, kuris norėjo vandens pagriebtas mergaites gelbėti.

Prancūzijoje, mieste Rheims, 22 d. rugpjūčio atsiuvo palekiančių prieš vėją orlaivių lenktynės. Lenktynėse dalyvavo šeši orlaiviai. Lenktynėse laimėjo prancūzas Lefebvre.

Drezdeno laikraščiai praneša, jog keli šimtai senų vokiškų kareivių, dalyvavusių kare su Prancūzija 1871 m. atkako į Metz aplinkines apžiūrėti mušo laukus, kokuose pats dalyvavo. Iš 600, lankusių tuos mušo laukus, sugrįžus jiems namo, 150 apsiro į 9 mirė. Priežastis ligos ir mirties nežinomos, priežastis tas tirinėja daktarai.

Pereitos nedėlios dieną Aus-trijoje, mieste Gablonz, buvo kruvinos mustynės vokiečių su čekais. Musyje trys vokiečiai gal mirtinai buvo sužeisti. Suėmė daug čekų. Mat čekai turėjo savo šventę, o vokiečiai juos erzino.

Anglijos moters kovojančios už sulyginimą moterių tiesų su tiesomis vyriškių, visokiose miestuose kėlė demonstracijas, Glasgow, Skotijoje, jos akmenimis išdaužė langus triobos, kurioj buvo susirinkimas joms nepritancios partijos. Liverpoolio jos susirinkto ant stogo namų prie triobos, kurioj karo ministeris Haldune laikė kalbą.

Turkijos sultanas leido dvim maskoliškiam karškim laivam, turinčiam lydeti carą į Italiją, perplaukti per Dardanelijų juriu siaurumą. Mat sulys Paryžiaus traktato, Turkijai pavesta Dardanelijų sargyba, ji privalo daboti, kad nė joks karškas laivas kokio nors svetimo krašto negalėtų nė į vieną, nė į kitą siaurumos pusę parėti.

Italijoje, mieste Lucca, nuo negerai įtaisytų elektrikos dratų užgimė gaisras. Besistengiant gaisrą gesinti, 10 ypatų likosi elektrikos užmūsty, o 20 tapo sunkiai sužeistų.

Indijose, Pundjabo apskrityje, grimsta į Indus upę miestai Darn Ghasi Khan. Kasdieną su trioboms nuslenka į upę po 100 pėdų žemės. Minėtas miestas turi 25000 gyventojų. Pagelbėti miestui negalima.

Sulys rando surinktų žinių, grių gaisrai Kanadoj šmet pridirbo nuostolių ant 25 milijonų doliarų. Prazuovo degančiose gnirose 21 ypatu.

Pietinėje Amerikoje, Chili respublikoje, netoli miesto Santiago susimušė du pasazieriniai gelžkelio traukiniai. Prie to daug pasazierinių likosi užmūsty ir sužeisti.

Siaurinėse Mexiko valstijose jenerolas Reyes rengia revoliuciją prieš Diazą. Jeigu Diazą vėl išrinktų, kils Mexike revoliucija.

Naujos Scotijos pakrantėse, netoli Lumburgo, paskendo žvejų laivas Orinoco su visais ant buvusiais žmonėmis. Prigėrė prie to 11 ypatų.

Respublikoj Mexiko, aplinkinėse Acapulco siautė smarkus žemės drebėjimai. Acapulco gyventojai, persigandę, išbėgiojo į laukus.

Skotijoje, mieste Glasgowe siautė baisus gaisras miesto viduryje, kuris pridirbo nuostolių ant pusantro milijono doliarų.

Pietinėje Afrikoje, mieste Johannesburge 17 d. rugpjūčio dik-tai prisnigo, kas čia nepriguli prie paprastų atsitikimų.

Ispanijoje, mieste Barcelonoje panaikintas tapo karo stovis.

VIETINĖS ŽINIOS.

Nedėlio, 29 d. rugpjūčio, 9 val. iš ryto, Fellowship House, 869 — 33rd Place, atsisub ypatingai svarbus susirinkimas "Aušros" dr. Jos 1 kuopos. Reikalinga apsarvstyti ir nutarti apie labai daug ypatingai svarbių visai draugijai dalykų, todėl kiekvienas narys turi būtinai susirinkimam atsilankyti.

K. Gugis, rašt.

30 žmonių sužeista susimušime karams ant Halsted ir 63 gatvių. Rugpjūčio 23, važiuojant žmonėms iš pasilinksmimo vietų, pilnas žmonių 63 gat. karas užvažiavo ant skersai einančio Halsted karo ir apvertė jį ant šono. Iš lietuvių negirdėti sužeisti. Priežastis esant ta, jog 63 gatvės karo sulaukymo pritaiss sugedo.

Giltinės žymės ir grumojimas re-poliveriais stoja liudininkais prieš policijos inspektorius McCann ir detektivą Jeremiah Griffin, kurių byla dėl žinio kysčių nuo vakarinės dalies Chicago raudonnamų užliakytų prasidės Kriminaliskame Teisme 7 d. rugsėjo, ir, kaip to pasekmė, trims liudininkams Valstijos advokatas Wayman davė sargus-detektivus saugoti jų gyvastį. Liudininkais yra salu-ninkai Louis Frank, Morris Schata ir Genker.

Franko ir Schato naujai įtaisyt salūnai viena naktį buvo sunaikinti — sužaudyti veidrodžiai, bonkos ir ant "barų" ir kreslų buvo išpauštyta giltinės galvos ir du kaukai. Paš Genkerį gi buvo du vyrai ir revolveriais grasino jį nu-

3252 SOUTH HALSTED ST. CHICAGO, ILL

No. 44 Iā Gyvenimo Samojėdu.
Aplė Lėzdėninkus ir kiti naudingi pa-
mokymai. 10s

No. 63 Karėa Laukuose. (Kareivė
atsiminimai.) Parašė Vsevolod Garšin.
Vertė A. Lalis. Užimanti pasaka iš lai-

sybės, išguldinėti galvočių visų amžių Lietuvos vaikeliams. Parašė kunas Tatarė. Trečia laida. Čia telpa 128 juokingų, bet išmintingų ir pamokančių pasakalių, mokinančių doras ir išminties. Chicago, Ill. 1899, puslapių 182. * * * * *

No. 200 Akis uz skj, dantis uz dan-
tj. Juokai viename akte. Perdirbta is
vokiško. Chicago, Ill. 1907, pusl. 29.
Kaina. 10c

No. 545 Nematomi priedāļ ir draugi žmonij. Pagal Bitneri, sutaisē šer-

No. 722 Trumpa seno bēsi istorija. Pagal prof. R. Vipper vertē ir rusu kalbos D. Su paveiksimis senovīku liekany ir 5-lais spalvotais zemlapais (mapomis). Yra tal tikrausla svieta istorija nuo seniausiu laiky, daug mety prieš Kristaus gimimā, lai

No. 1428 Valēša Kristaus pas po-
pietīz Pijū IX, Parāšē Viktoras Hu-
go. Antra laida, Chicago, Ill. 1907.
Kaina. 10c

abrozežėms; misparai neturviski ir lotyniški. Keletas lotyniškų giesmių, giedamų prie lėstatymo SS. Sakramento, procesijų, pakrapinimo ir tt. 6 Litanijos, psalmės Šv. Marijos P. ir Karaliaus Dovydo, aktai, razančai, stacijos, karunka, keliolika šventų giesmių ir tt.

ko laikostar kaip sukasi. Kas yra žvaigždės, žvaigždės, mėnulis, planetos, kometai ir kitos retai matomos žvaigždės. Su 36 astronomiškų paveikslais. Yra tai vienatienė knyga, iš kurios žmogus tikrai gali apsisąjėsti. Chicago, III. 1896, pusl. 255. 75c
Ta pati apdaryta. \$1.00

No. 480 Biologija arba mokslas apie gyvus daiktus. Pagal profesorių Nūsbaumą sutaisė Sernas. Mokslo, ko-
kita būdu radosi gyvi sutvėrimai: ant
muo žemės, kaip, tie vystėsi, vėdėsi

Nr. 641. Geografija arba žemės ap-
rašymas. Pagal Gelikę, Naikovskį ir
kitus sutaisė Šernas. Šis pavalkė-
šas. Aiškiai ir suprantamai aprašo
visų žemę, jos pavidalą, didumą ir
plotumą; jos kalnus, jų vardus, aug-
lų, vulkanus, metančius iš savęs u-
gnį; iš kurių šiųgi slūginsis susideda žemė,
kur ir kiek joje yra anglių, geležies,
auksas, efesus ir kitų gėrybių; kiek
mišų, derių, upių, jų vandai, plotai,
gyvis; kiekie kuriuose vandenys: su-
rus, prėkai, kartus; kiekie, fuose ge-
yvena gyvūnai ir tt. Žemė aprašyta da-

amžių užauginti sveikus ir tvirtus savo vaikus. Chicago, Ill. 1897, pusl. 132. 35c

No. 1140 Išsivystymas vaisiaus gyvūny. P.:rašė Dr. J. Kullis. Su daugeliu paveikslėlių iš embriologijos. Chicago, Ill. 1907, pusl. 21. 10c

No. 1157 Koks privalo tūti vaikų auklėjimas? Rankius rašt., parašytą D-ro J. Šilupo. Chicago, Ill. 1904, puslapių 91. 25c

a5 ADOJENĖ, Gyvenimo piešinys
 iš Satrijos Razanos. Adomienė ra-
 tauja po dvarus aukle. Paauginus
 vaiką viename dvare, eina į ki-
 čiara ir užsimanti apysaka iš gyveni-
 mo. Vilnius 1908, pusi. 24, kaina 10c.

No. ATTALEA PRINCEPS. Ver-
 timai Pr Sluelio. Čia telpa šios
 gražios apysakos: 1) Attalea Prin-
 ce; 2) Kas pargalės; 3) Pieme-
 nukas; 4) Kraujas; 5) Du paveik-
 lėliai iš baudžiavos; 6) Sūns likimas;
 7) Skrandos Istorija. Vilnius 1906.
 Pusienu 69. Kaina 15c.

a5 ADMIENĖ, Gyvenimo pėšinė
iš Satrijos Raganos. Admienė tar-
nauja po dvarus auklė. Paauugin-
vaiką viename dvare, eina į kitą.
Grazi ir užimanti apysaka iš gyveni-
mo. Vilnius 1908, pusl. 24, kainą 10c

No. ATTALEA PRINCEPS. Ver-
timai Pr Sluolui. Čia telpa šios
gražios apysakos: 1) Attalea Prin-
ceps; 2) Kas pergalės; 3) Plėmė-
nukas; 4) Kraujas; 5) Du paveik-
liai iš baudžiav; 6) Sūns likimas.
7) Skrandos Istorija. Vilnius 1906

llo formato 7x10). Kalna	30c
689 MEDŽIAGA L. Ivinskio biogra- fija. Spaudon prirenę Dr. K. Gri- nius., (iš "Lietuvių Tautos"). Vil- nius 1908, pusl. 23 (didello forma- to 7x10). Kalna	35c
699 PELKĖS. Apsaka iš lietuvių darbininkų gyvenimo Amerikoje. Pa- rašę Upton Sinclair, lietuvių kalboje išvertę Kazys Puidas. Vilnius 1908 pusl. 468, kalna	\$1.25

No. 286 PIRMI ŽINGSNIS. Drama keturiuose veiksmuose. Parašė Br. Vargėna. Draina parašyta šis revoliucijos judėjimo Lietuvoje. Chicago. III. 1909, pusl. 50. Kaina 20c

No. 397 KEPLOS KANCIOS. Eilės
Parašė Liepukas. Chicago, III. 1905
pust. 28. Kaina 100

591 VISUOMENĖS ĮNAMIAL. Ras-
teliai apie tuos gyvūnus, kurie esi-
mė žmogaus. Prof. M. Bogdanovo
Pancvėžio mokinių vertimas, kalbi-
taisyta kalbos mokytojo J. Jablono-
kio. Su daugeliu paveikslėlių, kny-
gelė naudinga kiekvienam pradžai-
ti. Vilnius 1909, pusl. 165, kaina 50

1686 LĒTVIŅU TĀUTA. Lietuvių
Mokslų draugijos raštai. Knyga
dalis 2. Su 89 paveikslėliais ir
Lėvų Lietuvių pasakose. Vilnius 1900
pusl. 183, kaina \$2.00

1196 EERCEKITES AKIŲ APVI
KIMO. „Enkiskai parase Dr. F. Gro
da. Atspausda is Kalendaris 1900
m. Vilzeje, pusi. 15. Kaina 50

1330 ŽODYNELIS ANGLISKAI-LI
TUVISKAS. Surinkti vis reikalingi
giausi žodžiai, kuriuos išmokys, leng

1863 BIBLIJA arba visas šventas raštas seno ir naujo Testamento. Tikra dabar 1863o iš spaudos aiškiai ir aišiai lietuviškai rašyto, lotyniškai kompiuteris, pilna Biblija su lietuviškai senais rašais. Yra didelė 6 1/2 x 4 colių, 1127 puslapių, turintis audimo apdarą. Kaina \$3.00

Maldaknyges

Mažas Aukso Altorius — Katalikų ka Maldų knygelė.

Šios 7 knygelės yra naujausio spaudimo ir gražesnės už seniau spaudytas. Popiera balta, slidži, drukas standus, didumas knygelė 3x4½ colių. Maldos: rytmetinės, vakarinės, paspyvedinės, komitijos, mišų, mišpų, ry, ir daugybė kitų. Mišų maldos

tyl. Keletas lotyniškų giesmių
giedamų prie lăstatymo SS. Sak-
ramento, procesijų, pakrapinimo ir
6 Litanijos, psalmės Sv. Marijos
ir Karaliaus Dovydo, aktai, razan-
stacijos, karunka, keliolika šven-
tiesių ir tt.

No. 545 Nematomi priēšal ir draugai žmonij. Pagal Bitneri, sutaisē šer-

No. 722 Trumpa senybės istorija. Pagal prof. R. Vipper vertė iš rusų kalbos D. Su paveikslais senovišky likanų ir 5-lais spalvuotais žemėlapis (mapomis). Yra tai tikrausia svieta istorija nuo seniausiu laikų, daug metų prieš Kristaus gimimą iki

No. 1428 Valēša Kristaus pas po-
pietīz Pijū IX, Parāšē Viktoras Hu-
go. Antra laida, Chicago, Ill. 1907.
Kaina. 10c

abrozežėms; misparai neturviski ir lotyniški. Keletas lotyniškų giesmių, giedamų prie lėstatymo SS. Sakramento, procesijų, pakrapinimo ir tt. 6 Litanijos, psalmės Šv. Marijos P. ir Karaliaus Dovydo, aktai, razančai, stacijos, karunka, keliolika šventų giesmių ir tt.

